ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

„Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II.“

Analýza dat dotazníkového šetření

„Průzkum potřeb a informovanosti osob pečujících o osoby se sníženou soběstačností v jejich přirozeném prostředí .“

Zpracovatel: **Jiřina Altová**

Projekt je financován z ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost

Obsah:

1. Úvod 3

1.1 Cíl průzkumu 3

1.2 Metodologie průzkumu 3

1.3 Výběr cílové skupiny 4

1.4 Struktura analýzy dat 7

2. Interpretace výsledků výzkumného šetření 7

2.1 Základní údaje o zkoumaném souboru (Dotazník část B – otázky B1 až B5) 7

2.2 Vyhodnocení odpovědí dotazníku (Dotazník část A – otázky A1 až A26) 11

3. Závěr 38

4. Příloha: Dotazník 41

1. Úvod

Město Kostelec nad Orlicí se, zapojilo do projektu „**Rozvoje dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II.“** se záměrem **průzkumu potřeb a informovanosti osob pečujících o osoby se sníženou soběstačností v jejich přirozeném prostředí na území správního obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí.** Uvedený průzkum se úzce prolíná i s aktivitami Města Kostelce nad Orlicí v oblasti komunitního plánování a sociálních služeb, které jsou v tomto realizačním období významně zaměřeny právě na podporu pečujících osob.

Prezentované výsledky z dotazníkového šetření by měly sloužit k lepší orientaci v pociťovaných potřebách pečujících osob a jejich informovanosti o možnostech sociální podpory ze strany státu a současně k lepšímu nastavení sociálních služeb na daném území s možností významně ovlivnit postavení pečujících osob v současném sociálním systému.

Realizace průzkumu je významná zejména z důvodu toho, že pečující osoby, jako cílová skupina byla doposud v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb opomíjena a to i přesto, že právě pečující osoby jsou mnohdy pro osoby, které potřebují pomoc při zajišťování soběstačnosti jediným možným řešením.

1.1 Cíl průzkumu

Cílem průzkumu bylo: 1) identifikovat jaké jsou potřeby osob pečujících o osoby se sníženou soběstačností v jejich přirozeném prostředí na území správního obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí a 2) jaká je jejich informovanost o možnostech sociální pomoci ze strany státu či Obce s rozšířenou působností Kostelce nad Orlicí vedoucích k ulehčení jejich práce a následného zkvalitňování poskytovaných sociálních služeb v dané oblasti. Součástí průzkumu bylo také 3) zjištění zájmu pečujících osob o zapojení se v pracovních skupinách, které se budou zabývat danou problematikou a současně se budou podílet na podávání návrhů a podnětů, které povedou ke zkvalitňování sociálních služeb a pomoci pro pečující osoby v rámci komunitního plánování Města Kostelce nad Orlicí.

1.2 Metodologie průzkumu

K průzkumu byla zvolena kvantitativní výzkumná strategie za použití metody analýzy dokumentů a metody dotazování. Technikou metody analýzy dokumentů se stala obsahová analýza dat uvedených v evidenci odboru sociálních věcí Městského úřadu v Kostelci a to přímo z OK systému shromažďující veškeré osoby pobírající příspěvek na péči a jejich pečující osoby na území správního obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí.

Nejvhodnější technikou sběru dat metody dotazování se stal dotazník vlastní konstrukce. Dotazník tématicky pokryl všechny tři výše uvedené cíle průzkumu. Konstrukce dotazníku byla sestavena jako série 22 uzavřených otázek s možností jedné či více odpovědí a 9 polouzavřených otázek. Tento druh otázek představuje kombinaci uzavřené a otevřené otázky, kdy jedna varianta odpovědí je doplněná o možnost vlastního písemného vyjádření. Otázky byly rozděleny do dvou částí. Část A obsahovala údaje týkající se podmínek péče o osoby se sníženou soběstačností a část B byla zaměřena na vlastní údaje o pečujících osobách.

Srozumitelnost otázek byla ověřena pomocí předvýzkumu. Bylo osloveno 5 pečujících osob, které navštívily odbor sociálních věcí Městského úřadu v Kostelci nad Orlicí za účelem vyřizování záležitostí ve věci příspěvku na péči a díky jejich vstřícnému přístupu byly otázky A5, A13 a A14 na základě jejich připomínek doplněny o možnost dalšího výběru odpovědi s prostorem pro vlastní písemné vyjádření.

Realizaci dotazníkového šetření provedla pracovnice odboru sociálních věcí paní Jiřina Altová, zajišťující agendu příspěvku na péči.

Dotazníky k vyplnění byly pečujícím osobám jednak předávány na odboru sociálních věcí během jejich návštěvy při vyřizování záležitostí ve věcech příspěvku na péči, ale převážná část byla předávána pečujícím osobám přímo v místě jejich bydliště a zbývající část dotazníků byla respondentům rozeslána prostřednictvím České pošty s tím, že v obálce s tiskopisem dotazníku byla vložena obálka se zpětnou adresou na Městský úřad Kostelec nad Orlicí a informacemi o možnostech anonymního vrácení vyplněného dotazníku osobně k rukám pracovnice provádějící průzkum, nebo možnosti zaslání na adresu či vložení do schránky Města Kostelce nad Orlicí.

Terénní fáze výzkumu a následná analýza byly provedeny v období od července 2011 do září 2011. Výsledky dotazníkového šetření byly za pomoci programu Microsoft Excel uspořádány do tabulek a grafů, data jsou uvedena v absolutních číslech a procentech.

1.3 Výběr cílové skupiny

Cílovou skupinou byly zvoleny **osoby pečující** o osoby se sníženou soběstačností v jejich přirozeném prostředí. Abychom získali vzorek pečujících osob v daném území, bylo nutné nejprve zmapovat celkový počet osob se sníženou soběstačností (osob pobírajících příspěvek na péči). Pro zmapování počtu osob se sníženou soběstačností a jejich osídlení na území správního obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí, byla použita data z evidence odboru sociálních věcí Městského úřadu Kostelec nad Orlicí, vedená v OK systému tj. evidence shromažďující osoby pobírající příspěvek na péči a jejich pečující osoby. Celkový

počet osob pobírajících příspěvek na péči v daném území (tabulka 1) byl rozdělen na osoby, kterým je poskytována pomoc pečujících osob v jejich přirozeném prostředí tj. v domácnosti v celkovém počtu 721 ((graf 1) a osoby, kterým je péče poskytována prostřednictvím pobytových služeb v zařízeních sociální péče např. domovy důchodců či ústavy sociální péče či pouze terénních služeb prostřednictvím registrovaných poskytovatelů sociálních služeb např. pečovatelské služby (graf 2) .

Z takto získaného vzorku osob, kterým je poskytována pomoc pečující osobou v přirozeném prostředí bylo možné vytipovat i osoby pečující. Z celkového počtu 721 osob pobírajících příspěvek na péči a jejich pečujících osob bylo, bylo vybráno 120 respondentů, kterým byl předán či zaslán dotazník k vyplnění. Během terénní fáze výzkumu tj. od července do září 2011 byly obdrženy zpět vyplněné dotazníky od 107 respondentů (tj. 89% z celkového počtu 120 oslovených respondentů). Ze strany respondentů nebyly zaregistrovány žádné nejasnosti ani připomínky.

Tabulka 1: Struktura a počet příjemců příspěvku na péči vedených ve správním obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí (stav ke dni 01.07.2011).

Obec	Péče poskytovaná v přirozeném prostředí DOSPĚLÍ				Péče poskytovaná v přirozeném prostředí DĚTI				Péče poskytovaná pouze registrovanou organizací	Celkem
	I.st.	II.st.	III.st.	IV.st.	I.st.	II.st.	III.st.	IV.st.		
Albrechtice nad Orlicí	10	11	9	2	1	0	0	2	42	77
Bolehošť	5	7	1	1	1	0	0	1	0	16
Borohrádek	14	24	11	3	0	1	0	2	102	157
Borovnice	7	3	4	0	1	2	0	0	0	17
Častolovice	12	11	1	4	2	2	0	0	0	32
Čermná nad Orlicí	3	9	8	2	1	0	1	1	0	25
Čestice	4	2	2	1	3	1	0	0	0	13
Doudleby nad Orlicí	19	11	8	2	1	0	1	0	0	42
Hřibiny Ledská	4	1	2	1	0	0	0	0	0	8
Chleny	1	1	2	1	0	0	0	0	0	5
Kostelec nad Orlicí	90	63	34	11	6	0	0	6	5	215
Kostelecké Horky	2	1	1	0	0	0	0	0	0	4
Krchleby	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Lípa nad Orlicí	2	6	4	3	1	0	0	0	0	16
Nová Ves	4	3	1	0	1	0	0	0	0	9
Olešnice u RK	6	8	2	2	0	0	1	0	0	19
Svídnice	2	1	3	0	0	0	0	1	0	7
Tutleky	1	3	2	1	0	0	0	2	0	9
Týniště nad Orlicí	56	68	33	15	1	3	1	1	31	209
Vrbice	2	1	1	0	0	0	0	0	0	4
Zdelov	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3
Žďár nad Orlicí	4	4	2	1	1	0	0	0	0	12
Celkem	250	240	132	50	20	9	4	16	180	**901**

Zdroj: OK systém MPSV - příspěvek na péči

Graf 1: Struktura a počet příjemců příspěvku na péči, kterým je poskytována pomoc pečujících osob v jejich přirozeném prostředí na území správního obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí (stav ke dni 01.07.2011)

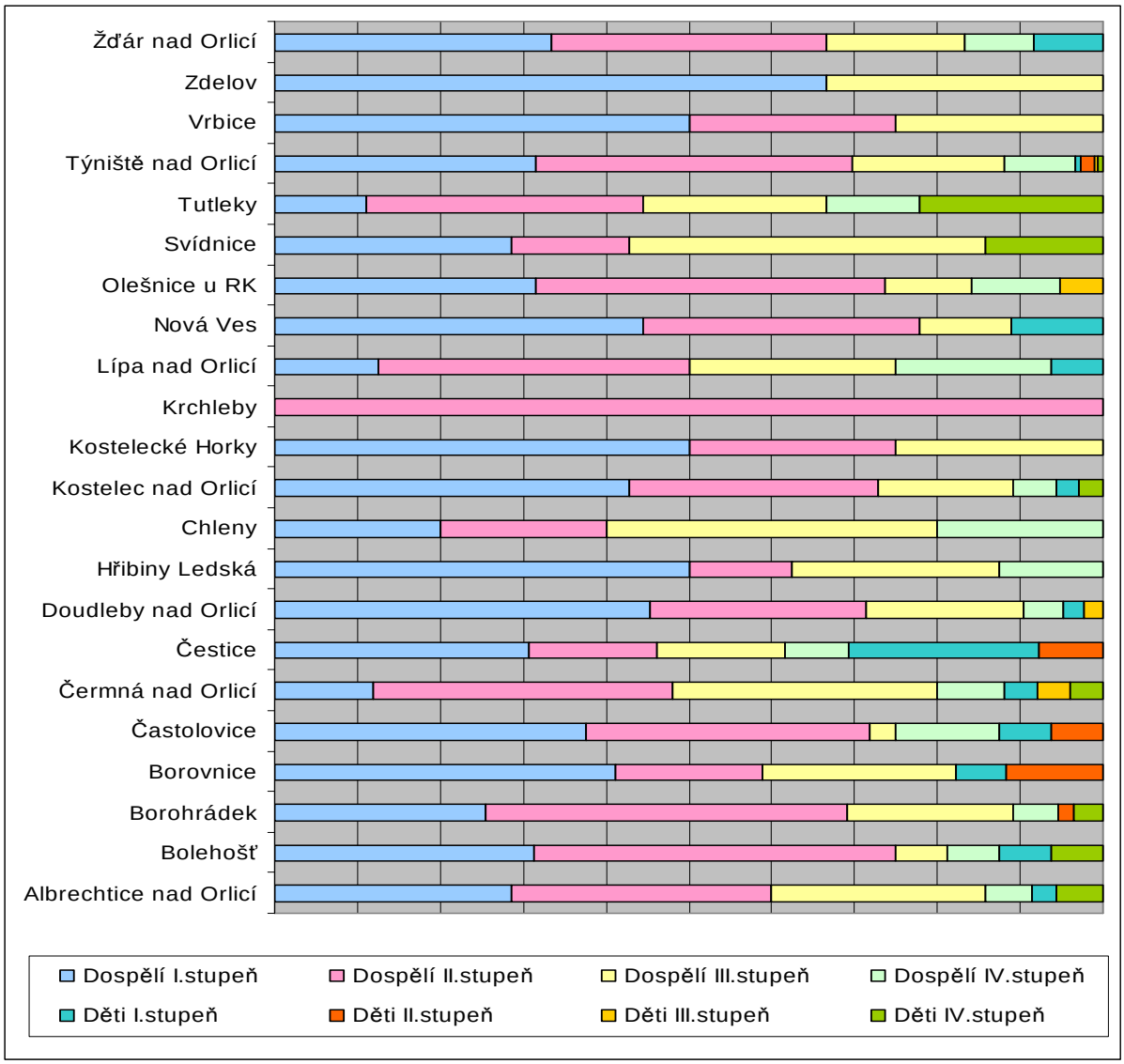

Zdroj: OK systém MPSV – příspěvek na péči

Graf 2: Přehled příjemců příspěvku na péči, vzhledem k typu a místu poskytované péče

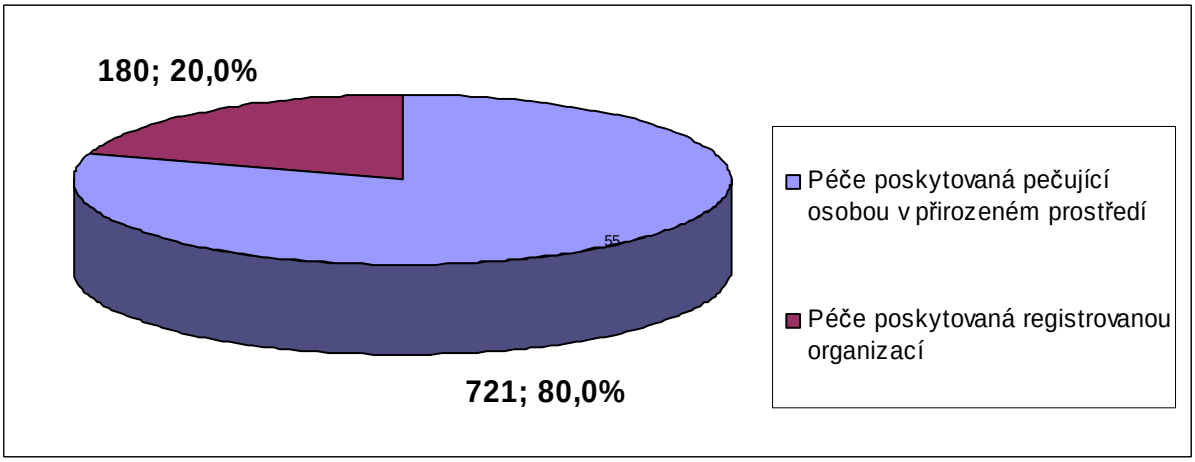

Zdroj: OK systém MPSV – příspěvek na péči

1.4 Struktura analýzy dat

V následujících tabulkách a grafech jsou zpracované údaje z jednotlivých otázek dotazníku. V některých otázkách mohli respondenti označit i více možností, proto u některých otázek součet všech odpovědí není stejný s počtem respondentů.

V první části analýzy jsou uvedeny základní údaje o osobě respondentů z hlediska pohlaví, věku, vzdělání, rodinného stavu či zaměstnanosti, získané na základě otázek B1 až B5. Ve druhé části jsou uvedeny údaje o potřebách respondentů a podmínkách ve kterých je péče poskytována, získané na základě otázek A1 až A26. Součástí průzkumu bylo také zjištění zájmu pečujících osob o zapojení se v pracovních skupinách, na tuto skutečnost odpovídali respondenti na základě dodatku přiloženého k dotazníku

Tabulky a grafy v této analýze jsou uvozeny otázkou, na kterou respondenti odpovídali. Veškeré výstupy jsou analyzovány do podoby tabulek, které obsahují absolutní četnosti (počty daných odpovědí) a relativní četnosti (procentuální zastoupení dané odpovědi v celém výběrovém vzorku). Každý výstup je také doplněn o grafickou přílohu v podobě sloupcového pruhového, koláčového a prstencového grafu.

2. Interpretace výsledků výzkumného šetření

V první části analýzy výzkumného šetření je na základě získaných dat popsána skladba zkoumaného souboru, v další části přejdeme k vyhodnocení získaných dat z vyplněných dotazníkových otázek a přiloženého dodatku k dotazníku a v poslední části této kapitoly budeme odpovídat na dané cíle průzkumu.

2.1 Základní údaje o zkoumaném souboru (Dotazník část B – otázky B1 až B5)

- Na základě získaných odpovědí na **otázku B1: „Vaše pohlaví?“,** bylo zjištěno, že zkoumaný soubor je tvořen ze 73,8% ženami (v počtu 79 odpovědí) a z 26,2% muži (v počtu 28 odpovědí) (tabulka 2 a graf 3) z celkového počtu 107 respondentů.

Tabulka 2: Pohlaví respondentů

Otázka B1	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Žena	79	73,8%
Muž	28	26,2%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 3: Pohlaví respondentů

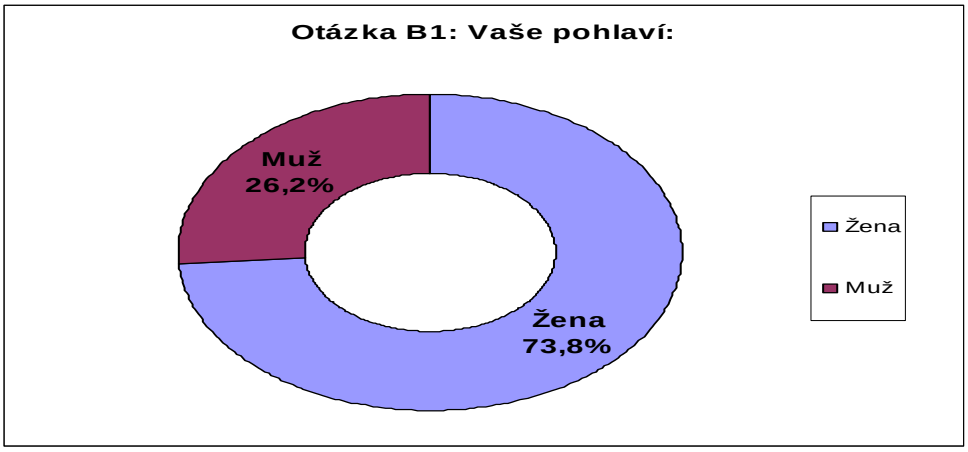

Zdroj: Vlastní výzkum

- Na základě **otázky B2: „Váš věk?“**, bylo zjišťováno věkové rozložení respondentů s výsledným zjištěním, že ve zkoumaném souboru tvoří nepočetnější skupinu 38 respondentů ve věku 45 – 59 let (35,5%), dále 35 respondentů ve věku 30 – 44 let (32,7%), poté 22 respondentů ve věku 60 – 74 let (20,6%), v menší míře bylo zastoupeno 7 respondentů ve veku do 29 let (6,5%) a 5 respondentů ve věku nad 75 let (4,7%) (tabulka 3, graf 4 a graf 5) z celkového počtu 107 respondentů.

Tabulka 3: Věkové rozložení respondentů

Otázka B2	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
do 29 let	7	6,5%
30 - 44 let	35	32,7%
45 - 59 let	38	35,5%
60 - 74 let	22	20,6%
75 let a více	5	4,7%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4: Věkové rozložení respondentů I.

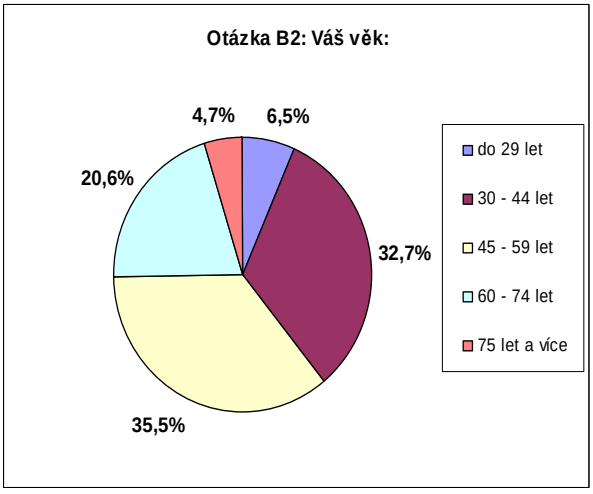

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 5: Věkové rozložení respondentů II.

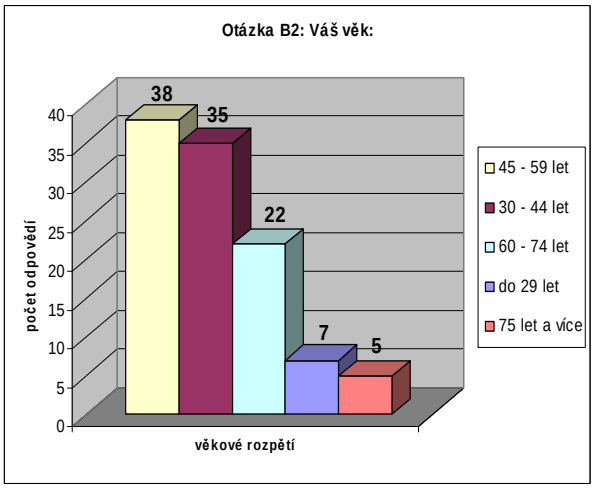

Zdroj: Vlastní výzkum

- Po zpracování **otázky B3**, která zkoumala nejvyšší dosažené vzdělání respondentů, bylo zjištěno, že nejpočetnější skupinou bylo 47 respondentů (43,9%) se získaným odborným vzděláním zakončeným výučním listem, druhou nejpočetnější skupinou bylo 43 respondentů (40,2%) s dosaženým středním vzděláním s maturitou, další skupinou bylo 8 respondentů (7,5%) s dosaženým základním vzděláním, 6 respondentů (5,6%) dosáhlo vysokoškolského vzdělání, vyšší odborné vzdělání dosáhli 3 respondenti (2,8%), jiný druh vzdělání nikdo neuvedl. Na danou otázku odpovědělo všech 107 respondentů (tabulka 4, graf 6)

Tabulka 4: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Otázka B3	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
základní	8	7,5%
odborné s výučním listem	47	43,9%
střední s maturitou	43	40,2%
vyšší odborné	3	2,8%
vysokoškolské	6	5,6%
jiné	0	0%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 6: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

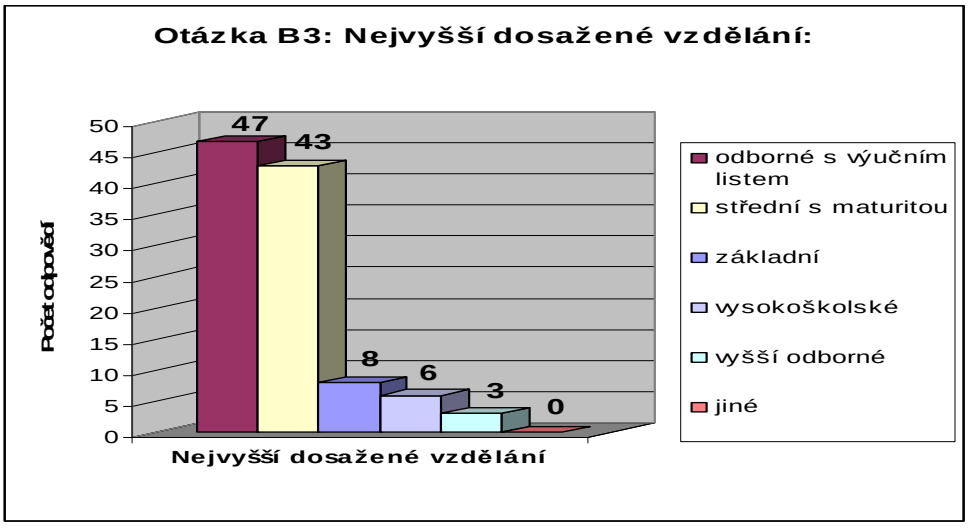

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázkou B4** byl zjišťován rodinný stav respondentů. Z celkového počtu 107 respondentů, bylo nejčastěji zastoupeno 85 respondentů (79,4%) ženatých a vdaných, 11 respondentů (11%) odpovědělo rozvedený/rozvedená, 8 respondentů (7,5%) bylo svobodných, 2 respondenti (1,9%) písemně uvedlo vdova a vdovec (tato možnost nebyla v odpovědích omylem nabídnuta, ale do celkové analýzy byla zaevidována), 1 respondent (0,9%) uvedl

odpověď druh/družka.Odpověď registrované partnerství nebyla zastoupena (tabulka 5, graf 7).

Tabulka 5: Rodinný stav respondentů

Otázka B4	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
svobodný/svobodná	8	7,5%
ženatý/vdaná	85	79,4%
rozvedený/rozvedená	11	10,3%
druh/družka	1	0,9%
registrované partnerství	0	0,0%
vdovec/vdova	2	1,9%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 7: Rodinný stav respondentů

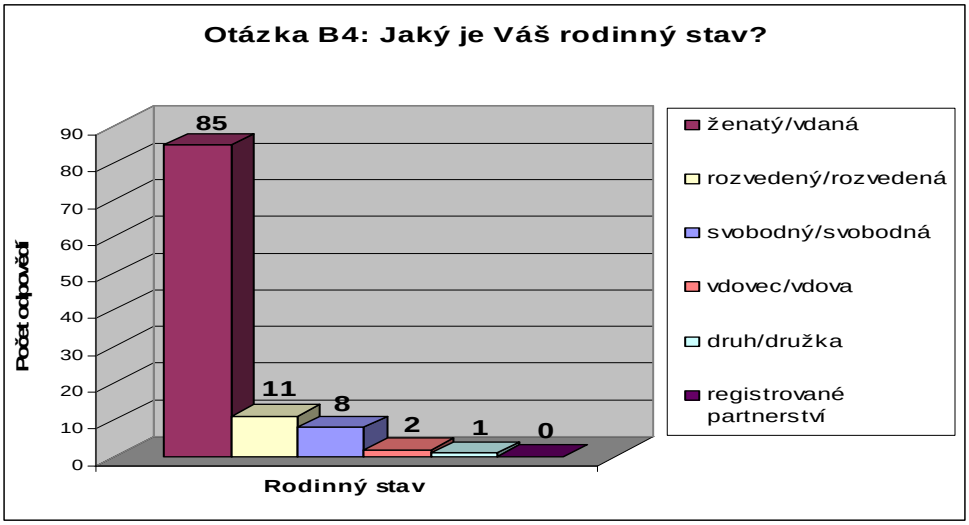

Zdroj: Vlastní výzkum

- Při odpovědi na **otázku B5** bylo zjišťováno, zda-li respondenti kromě poskytování péče jsou ještě zaměstnáni. Nejčastěji byla zastoupena odpověď NE na kterou odpovědělo 57 respondentů (53,3 %) a odpověď ANO uvedlo 50 respondentů (46,7 %) z celkového počtu 107 respondentů (tabulka 6, graf 8)

Tabulka 6: Jste mimo poskytování péče ještě zaměstnán/a ?

Otázka B5	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
NE	57	53,3%
ANO	50	46,7%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 8: Jste kromě poskytování péče ještě zaměstnána ?

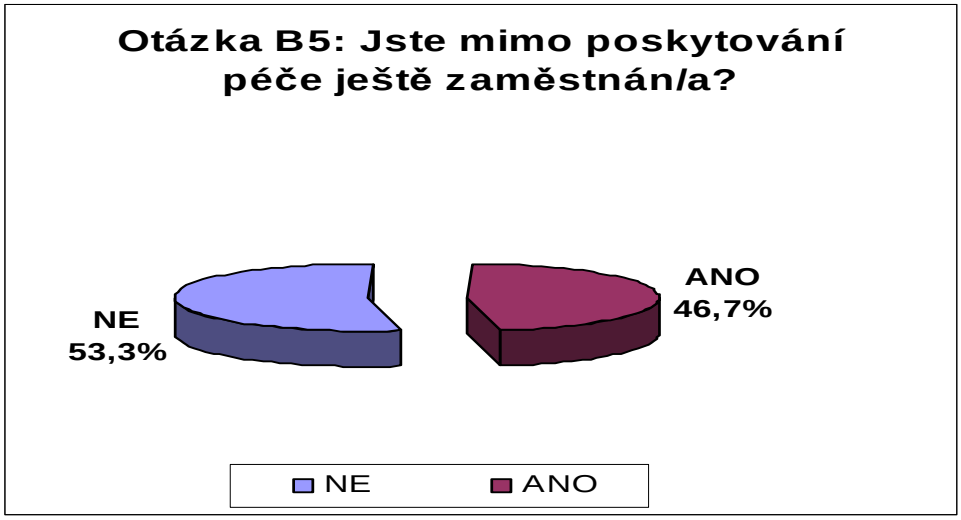

Zdroj: Vlastní výzkum

2.2 Vyhodnocení odpovědí dotazníku (Dotazník část A – otázky A1 až A26)

- **Otázkou A1** bylo u respondentů zjišťováno, zda-li je již někdo oslovil s prosbou o vyplnění dotazníku zaměřeného na potřeby a informovanost pečujících osob. Z celkového počtu 107 respondentů odpovědělo 101 respondentů NE (94,4%) a 6 respondentů ANO (5,6%) (tabulka 7, graf 9).

Tabulka 7: Oslovil Vás již někdo s prosbou o vyplnění dotazníku zaměřeného na potřeby a informovanost pečujících osob?

Otázka A1	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	101	94,4%
NE	6	5,6%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 9: *Oslovil Vás již někdo s prosbou o vyplnění dotazníku zaměřeného na potřeby a informovanost pečujících osob?*

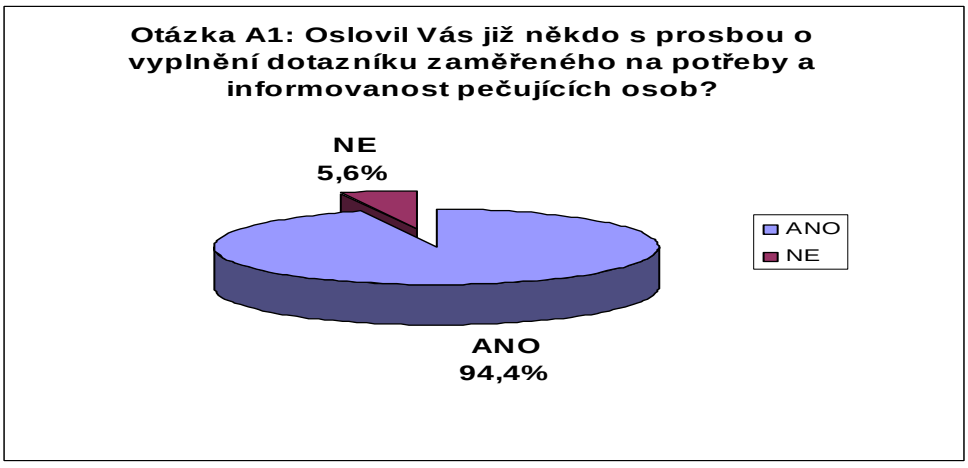

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázkou A2** bylo u respondentů zjišťováno v jakém vztahu jsou k osobě o kterou pečují. Nejvíce zastoupenou skupinou pečujících osob byli rodiče v počtu 36 (33,6%) odpovědí, odpověď dítě uvedlo 33 (30,8%) respondentů a manžel či manželka uvedlo 30 (28,0%) respondentů. V 5 (4,7%) odpovědích bylo označeno, že pečující osobou je osoba blízká, 2 (1,9%) respondenti uvedli, vzájemný vztah jako druh a družka a 1 (0,9%) respondent byl označen jako jiná fyzická osoba. Na danou otázku odpovědělo všech 107 respondentů (tabulka 8, graf 10 a graf 11).

Tabulka 8: Váš vztah k osobě o kterou pečujete (Vy jste její):

Otázka A2	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
rodič	36	33,6%
dítě	33	30,8%
manžel, manželka	30	28,0%
druh, družka	2	1,9%
osoba blízká	5	4,7%
jiná fyzická osoba	1	0,9%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 10: Váš vztah k osobě o kterou pečujete:

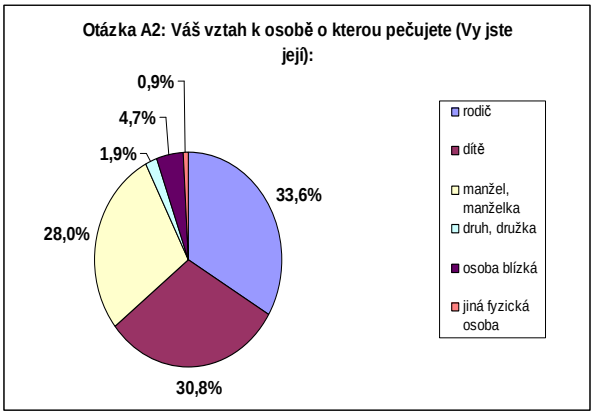

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 11: Váš vztah k osobě o kterou pečujete:

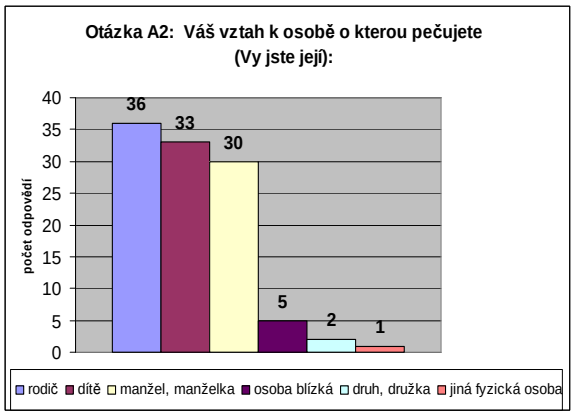

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A3** zjišťovala, jaký je věk osoby se sníženou soběstačností, které poskytují pečující osoby svoji péči. Z celkového počtu 107 respondentů, odpovědělo 58 (54,2%), že pečuje o osobu se sníženou soběstačností ve věku 60 a více let, 22 (20,6%) respondentů poskytuje péči osobám ve věku 1-18 let, 16 (15,0%) respondentů odpovědělo, že poskytuje péči osobám ve věku 40 – 59 let. O osoby se sníženou soběstačností ve věku 19 – 26 let pečuje 9 (8,4%) respondentů a 2 (1,9%) respondenti z uvedeného vzorku uvedli, že pečují o osobu ve věku 27 – 39 let (tabulka 9, graf 12 a graf 13).

Tabulka 9: Pečujete o osobu se sníženou soběstačností ve věku:

Otázka A3	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
1 - 18 let	22	20,6%
19 - 26 let	9	8,4%
27 - 39 let	2	1,9%
40 - 59 let	16	15,0%
60 let a více	58	54,2%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 12: Věk osoby se sníženou soběstačností:

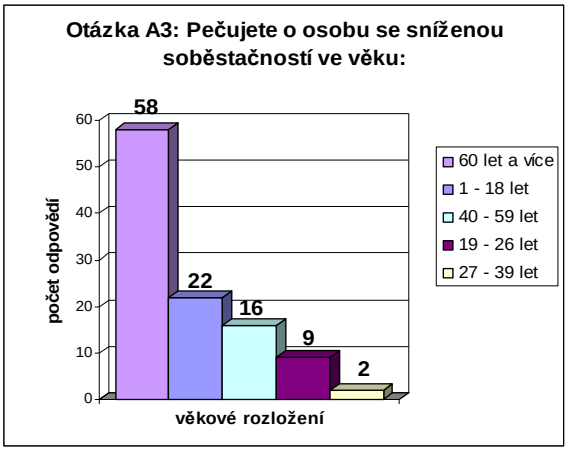

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 13: Věk osoby se sníženou soběstačností

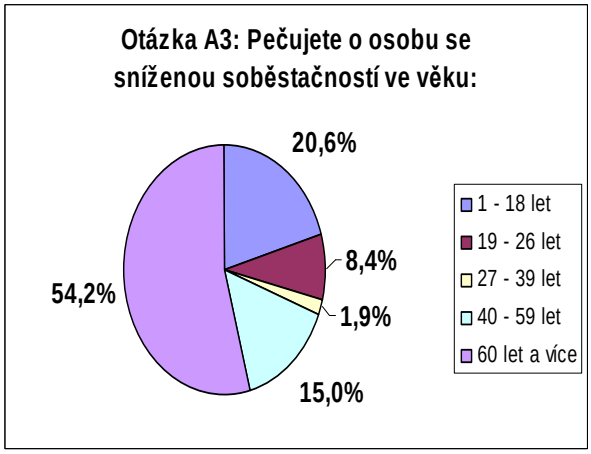

Zdroj: Vlastní výzkum

- Odpovědí na **otázku A4** bylo zjišťováno, jaký stupeň závislosti a s tím související výše příspěvku na péči byla osobě se sníženou soběstačností přiznána. Z celkového počtu 107 respondentů odpovědělo 36 (33,6%) respondentů, že osobě o kterou pečuje byl přiznán příspěvek na péči ve výši 4 000,-Kč pro dospělé a 5 000,-Kč pro děti, 28 (26,2%) respondentů odpovědělo, že pečuje o osoby s přiznaným příspěvkem ve výši 12 000,-Kč pro dospělé i děti, 22 (20,6%) respondentů pečuje o osoby s příspěvkem na péči ve výši 8 000,-Kč pro dospělé a 9 000,-Kč pro děti a 21 (19,6%) respondentů odpovědělo, že poskytuje péči osobám s přiznaným příspěvkem na péči ve výši 800,-Kč pro dospělé a 3 000,-Kč pro děti (tabulka 10, graf 14 a graf 15).

Tabulka 10: Osobě o kterou pečujete, byl přiznán příspěvek na péči ve výši:

Otázka A4	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
dospělí 800,-Kč, děti 3 000,-Kč	21	19,6%
dospělí 4 000,-Kč, děti 5 000,-Kč	36	33,6%
dospělí 8 000,-Kč, děti 9 000,-Kč	22	20,6%
dospělí i děti 12 000,-Kč	28	26,2%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 14: Výše přiznané příspěvku na péči

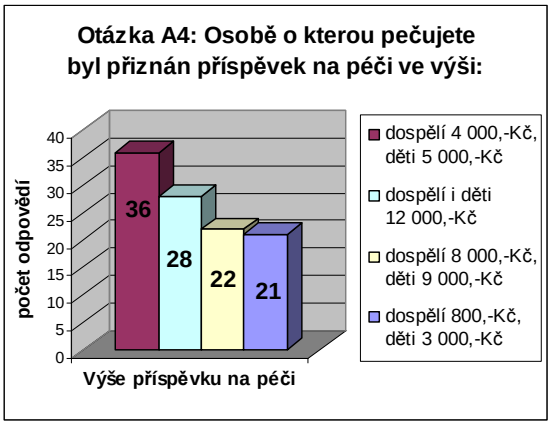

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 15: Výše přiznaného příspěvku na péči

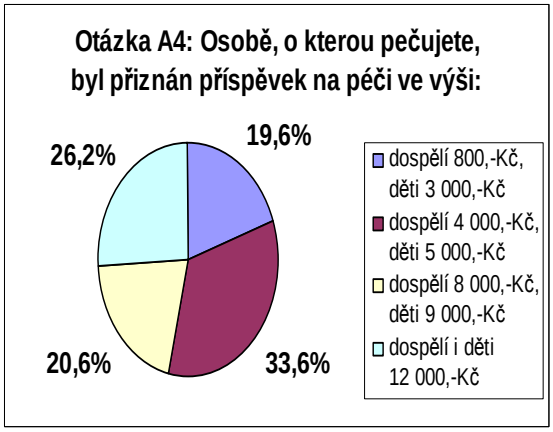

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A5** zjišťovala, jaký typ zdravotního postižení převažuje o osoby se sníženou soběstačností. Z přiložené tabulky 11 a výsledného grafu 16 vyplývá, že nejčastěji zastoupeným typem postižení je postižení pohybové což uvedlo 52 (48,6%) respondentů, 31 (29,0%) respondentů uvedlo, že pečuje o osobu s kombinovaným postižením, 16 (15%) respondentů pečuje o osobu s postižením mentálním. 4 (3,7%) respondenti označili postižení zrakové, 3 (2,8%) respondenti si nevybrali z nabízených možností a do otázky s odpovědí „jiné“ písemně doplnili: „dýchací problémy, Parkinson a diabetes“. U jednoho (0,93%) respondenta byla označena odpověď postižení duševní a odpověď sluchové postižení neuvedl žádný z respondentů. Na danou otázku odpovědělo všech 107 respondentů.

Tabulka 11: Jaký typ postižení převažuje u osoby o kterou pečujete:

Otázka A5	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
s pohybovým postižením	52	48,6%
s mentálním postižením	16	15,0%
s duševním postižením	1	0,9%
se sluchovým postižením	0	0,0%
se zrakovým postižením	4	3,7%
s kombinovaným postižením	31	29,0%
jiné	3	2,8%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 16: Jaký typ postižení převažuje u osoby o kterou pečujete:

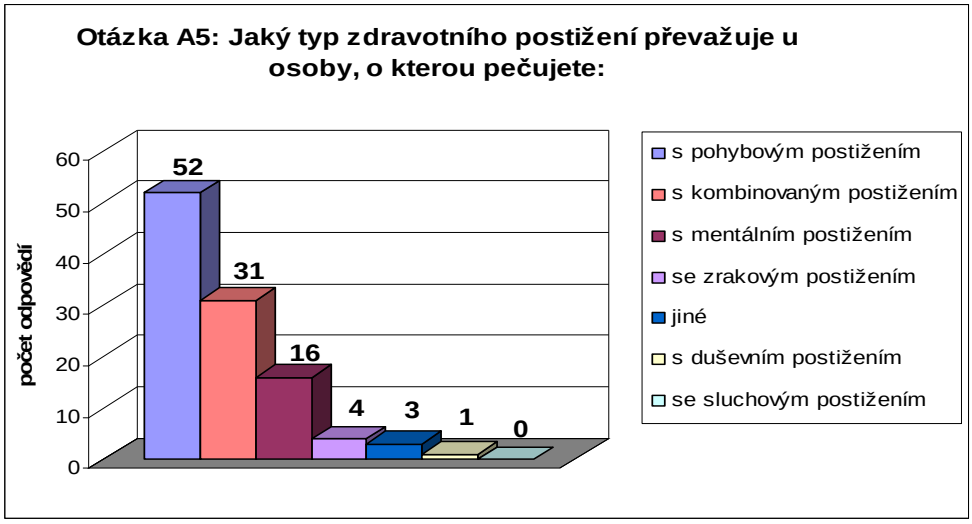

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A6** zjišťovala v jaké části území správního obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí, poskytuje pečující osoba svoji péči. Odpověď Kostelec nad Orlicí a okolí uvedlo 75 (70,09%) respondentů, 23 respondentů (%) respondentů označilo, že bydliště osoby o kterou pečují je v Týništi nad Orlicí a okolí a 9 (8,41%) respondentů uvedlo odpověď Borohrádek a okolí z celkového počtu 107 respondentů (tabulka 12, graf 17 a graf 18).

Tabulka 12: Osoba o kterou pečujete má bydliště v:

Otázka A6	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Kostelci nad Orlicí a okolí	75	70,09%
Týništi nad Orlicí a okolí	23	21,50%
Borohrádku a okolí	9	8,41%
CELKEM	107	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 17: Osoba o kterou pečujete má bydliště v:

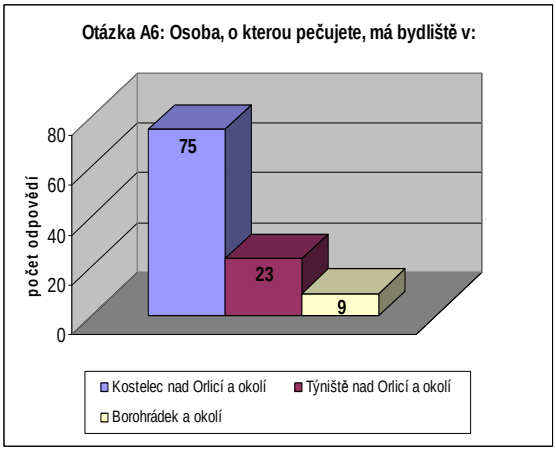

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 18: Osoba o kterou pečujete má bydliště v:

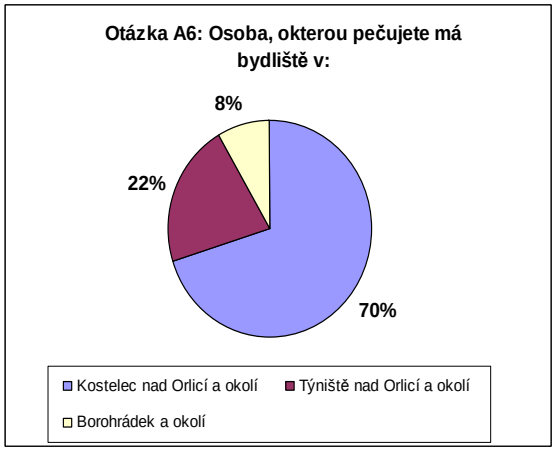

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A7** zjišťovala, zda-li pečující osoba bydlí ve společné domácnosti s osobou se sníženou soběstačností. Z celkového počtu 107 respondentů odpovědělo ANO 87 (81,3%) respondentů a 20 (18,7%) odpovědělo že NE , tj., že bydlí mimo bydliště osoby o kterou pečují (tabulka 13, graf 19)

Tabulka 13: Bydlíte ve společné domácnosti s osobou , o kterou pečujete?

Otázka A7	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	87	81,3%
NE	20	18,7%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 19: Bydlíte ve společné domácnosti s osobou , o kterou pečujete?

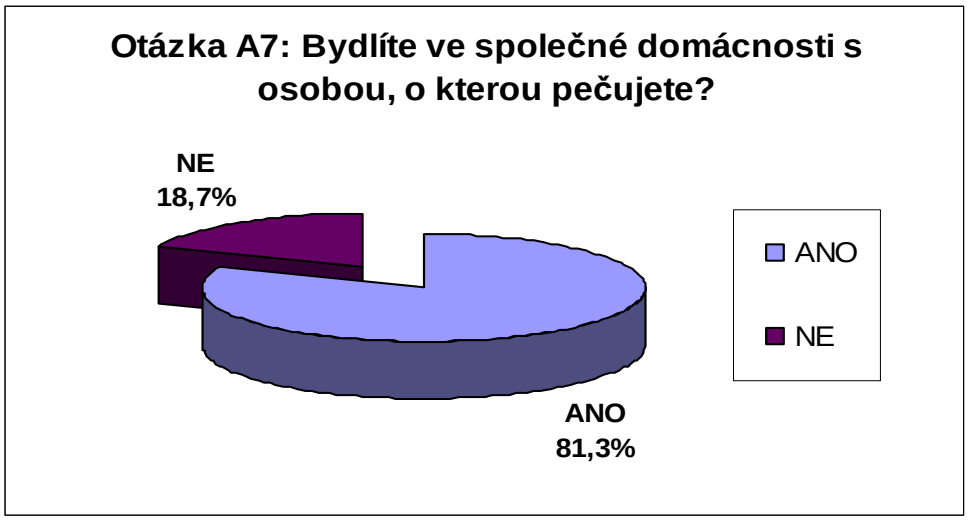

Zdroj: Vlastní výzkum

- Na otázku: „Jak dlouho pečuje o osobu se sníženou soběstačností?“ odpovídali respondenti prostřednictvím **otázky A8**. Z celkového počtu 107 respondentů, nevíce zastoupenou skupinou bylo 45 (42,1 %) respondentů, kteří uvedli, že pečující o osobu se sníženou soběstačností 6-15 let, druhou nejpočetnější skupinou bylo 43 (40,2%) respondentů, kteří péči poskytují do 5 let a 19 (17,8%) respondentů odpovědělo, že pečují 16 let a déle (tabulka 14, graf 20 a graf 21).

Tabulka 14: Jak dlouho pečujete o osobu se sníženou soběstačností?

Otázka A8	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
do 5 let	43	40,2%
6 - 15 let	45	42,1%
16 let a více	19	17,8%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 20: Délka doby poskytované péče.

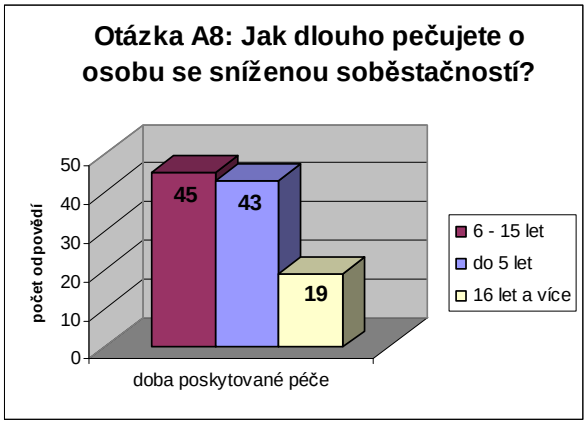

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 21: Délka doby poskytované péče.

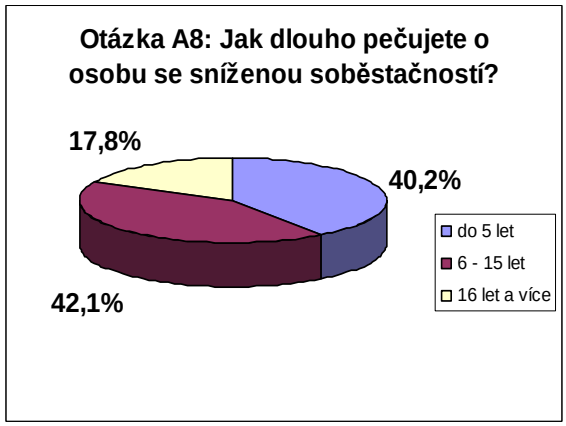

Zdroj: Vlastní výzkum

- Na **otázku A9: „Péče, kterou poskytujete osobě se sníženou soběstačností Vám způsobuje zejména zátěž:“** uváděli respondenti více nežli jednu odpověď, proto je celkový součet všech odpovědí vyšší nežli celkový počet respondentů. Z celkového počtu 107 respondentů uvedlo odpověď … zátěž: **fyzickou** 41 (38,3%) respondentů (což znamená např. fyzicky náročné provádění úkonů, které mohou mít vliv na zdravotní stav respondentů), ve stejném počtu uvedli respondenti … zátěž: **společenskou** (což obsahuje zejména nedostatek času věnovat se rodině, dětem, vlastním zájmům, odpočinku apod.). Významně zastoupena byla také odpověď …zátěž: **citová** (zahrnující psychicky problematické vyrovnávání s nepříjemnými pocity při poskytování péče), kterou označilo 40 (37,4%) respondentů a 20 (18,7%) respondentů uvedlo, že poskytování péči jim působí … zátěž: **finanční** (tj. výše příspěvku na péči nestačí na úhradu vlastních potřeb) a 8 (7,5%) respondentů z celkového počtu 107 respondentů uvedlo, že jim poskytování péče nepřináší **žádnou** zátěž (tabulka 15, graf 22).

Tabulka 15: Péče, kterou poskytujete osobě se sníženou soběstačností, Vám přináší zejména zátěž:

Otázka A9	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Počet respondentů
fyzickou	41	38,3%	107
finanční	20	18,7%	107
společenskou	41	38,3%	107
citovou	40	37,4%	107
žádnou	8	7,5%	107
Celkem odpovědí	150		

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 22: Péče, kterou poskytujete osobě se sníženou soběstačností, Vám přináší zejména zátěž:

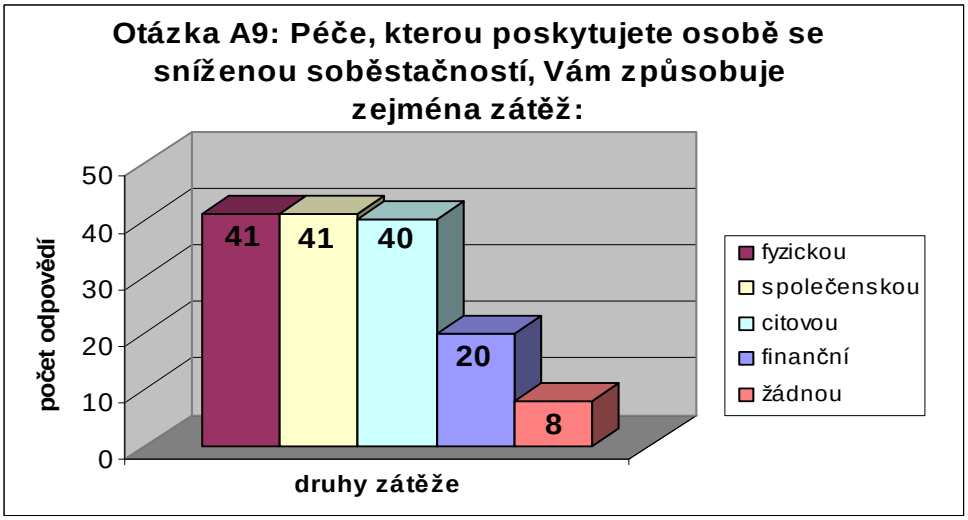

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A10** zjišťovala, kdo respondentům pomáhá při péči o osobu se sníženou soběstačností v přirozeném prostředí. Respondenti měli možnost označit více nežli jednu odpověď, proto celkový součet odpovědí 135 je vyšší nežli počet odpovídajících respondentů. Z celkového počtu odpovědí uvedlo jako nejčastější zdroj pomoci rodinné příslušníky v počtu 94 (69,6%) respondentů, pomoc ze strany registrovaných organizací poskytujících sociální služby (například pečovatelská služba...) uvedlo 26 (19,3%) respondentů, 9 (6,7%) respondentů uvedlo, že jsou na péči o nesoběstačnou osobu sami tj. uvedli možnost nikdo, 6 (4,4%) respondentů uvedlo, že jim pomáhá jiná fyzická osoba a možnost pomoci dobrovolnické organizace neuvedl žádný z respondentů (tabulka 16, graf 23 a graf 24).

Tabulka 16: Při péči o osobu se sníženou soběstačností Vám pomáhají:

Otázka A10	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
rodinní příslušníci	94	69,6%
jiné fyzické osoby	6	4,4%
registrované organizace poskytující soc. služby	26	19,3%
dobrovolnické organizace	0	0,0%
nikdo	9	6,7%
Celkem odpovědí	135	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 23: Při péči o osobu se sníženou soběstačností Vám pomáhají:

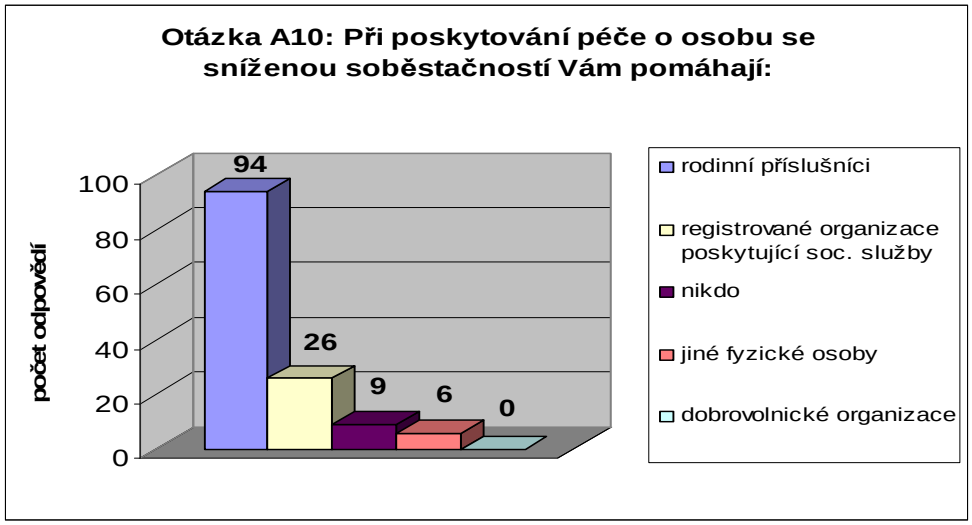

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 24: Při péči o osobu se sníženou soběstačností Vám pomáhají:

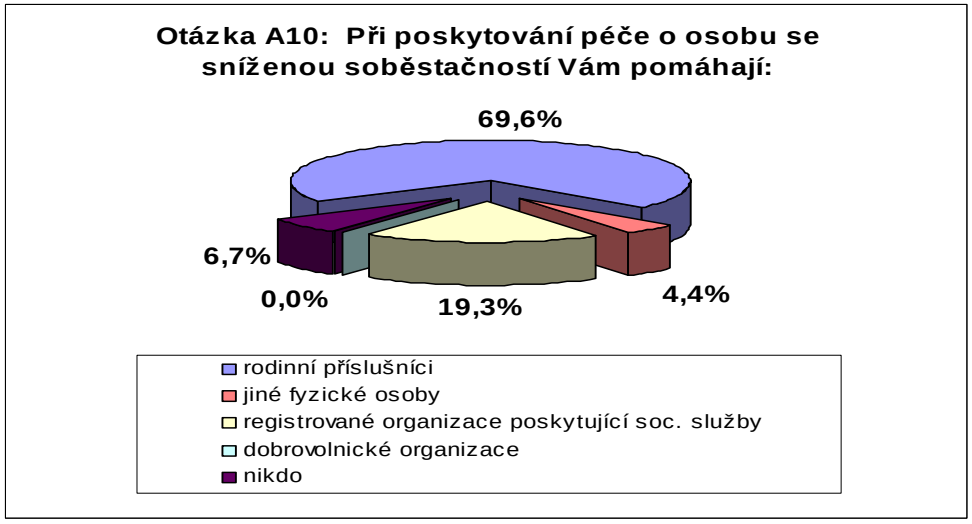

Zdroj: Vlastní výzkum

- Na **otázku A11: Jakým způsobem trávíte většinou volný čas?,** uváděli respondenti i více nežli jednu z uvedených odpovědí, proto celkový součet odpovědí 112 je opět vyšší nežli počet odpovídajících 107 respondentů. Z celkového počtu odpovědí nejčastěji označilo 35 (31,6%) respondentů , že tráví volný čas výlety s rodinou, 29 (25,9%) respondentů uvedlo, že nemají žádný volný čas, 22 (19,6) respondentů tráví volný čas setkáváním s přáteli, jiný druh využití volného času uvedlo 19 (17,0%) respondentů a možnost návštěva kulturních akcí označilo 7 respondentů (6,3%) z celkově označených odpovědí (tabulka 17, graf 25 a graf 26).

Tabulka 17: Jakým způsobem trávíte volný čas?

Otázka A11	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
návštěva kulturních akcí	7	6,3%
setkání s přáteli	22	19,6%
výlety s rodinou	35	31,3%
nemám čas	29	25,9%
jiné	19	17,0%
Celkem odpovědí	112	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 25: Jakým způsobem trávíte volný čas?

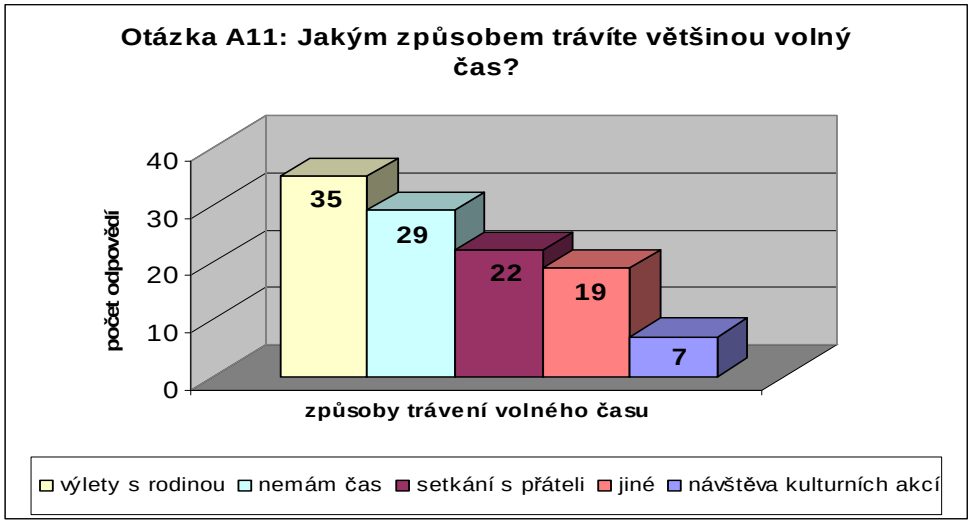

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 26: Jakým způsobem trávíte volný čas?

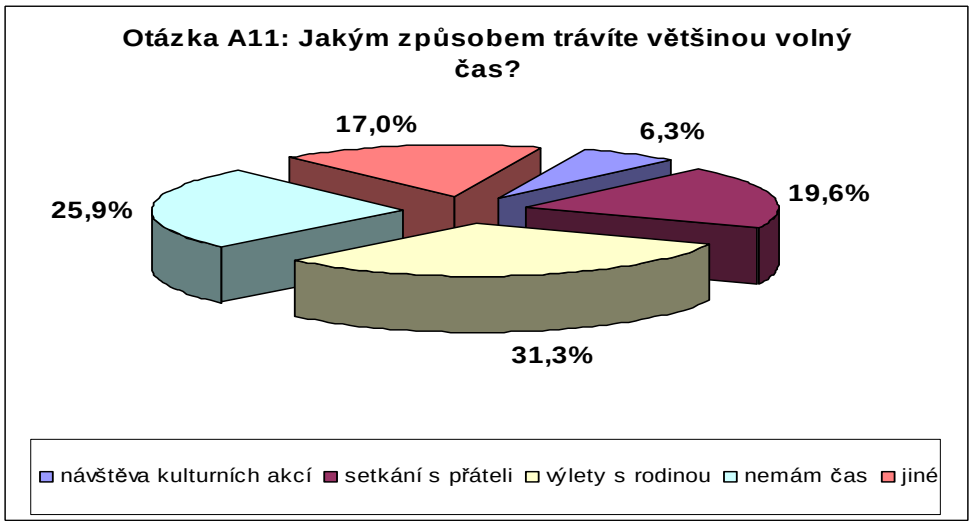

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A12** zjišťovala, zda-li jsou respondenti v případě odjezdu na dovolenou, vlastní hospitalizaci či načerpání nových sil schopni zajistit péči o osobu se sníženou soběstačností někým jiným. Z celkového počtu 107 respondentů odpovědělo 79 (73,8%) respondentů ANO a 28 (26,2%) respondentů NE (tabulka 18 a graf 27).

Tabulka 18: V případě odjezdu na dovolenou, vlastní hospitalizaci či načerpání nových sil, jste schopen/schopna zajistit péči o osobu se sníženou soběstačností někým jiným?

Otázka A12	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	79	73,8%
NE	28	26,2%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 27: V případě odjezdu na dovolenou, vlastní hospitalizaci či načerpání nových sil, jste schopen/schopna zajistit péči o osobu se sníženou soběstačností někým jiným?

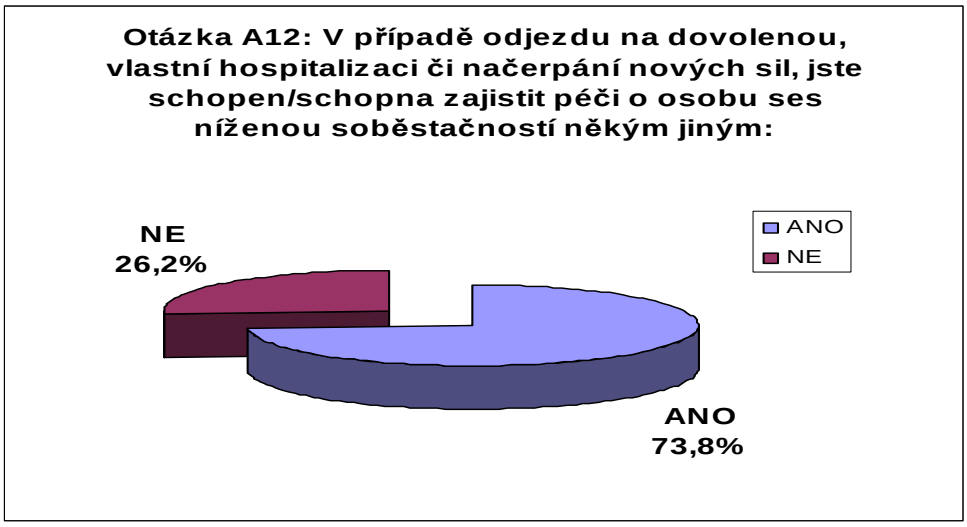

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A13** navazovala na předchozí otázku A12 a respondenti byli dotazováni, zda-li by v případě potřeby načerpání nových sil či vlastní hospitalizace pečující osoby využili umístění osoby se sníženou soběstačností do některého z nabízených zařízeních poskytujících pobytové služby. Z celkového počtu 107 odpovědí uvedlo 56 (52,3%) respondentů NE a 51 (47,7%) respondentů ANO (tabulka 19, graf 28).

Tabulka 19: Využil/a byste k tomuto účelu možnosti umístění osoby se sníženou soběstačností na přechodnou dobu do zařízení poskytující pobytové služby?

Otázka A13	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	51	47,7%
NE	56	52,3%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 28: Využil/a byste k tomuto účelu možnosti umístění osoby se sníženou soběstačností na přechodnou dobu do zařízení poskytující pobytové služby?

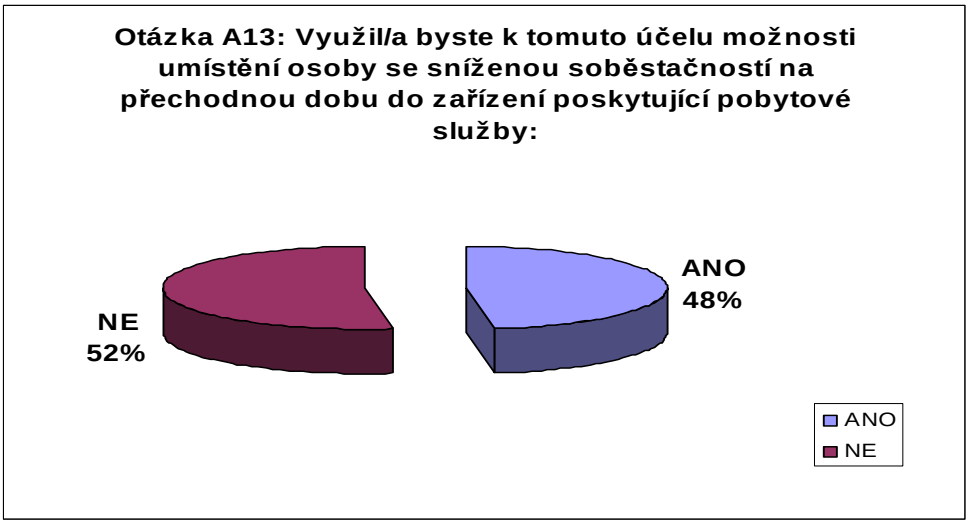

Zdroj: Vlastní výzkum

- V případě, že respondenti uvedli u **otázky A13** odpověď ANO, byla jim nabídnuta možnost označit konkrétní pobytovou službu či písemné vyjádření, kterou službu by k danému účelu využili nebo využívají. Každý z 51 respondentů, který uvedl ANO tj. že by využil možností umístění osoby se sníženou soběstačností v zařízení poskytující pobytové služby, označil jednu nebo více možností z bohaté nabídky konkrétních pobytových sociálních služeb. Celkem bylo označeno 61 odpovědí z nichž 30 (49,2%) respondentů uvedlo odlehčovací služby, 10 (16,4%) respondentů uvedlo služby jiné (z nichž 3 napsali – sociálně aktivizační služby pro děti, 9 (14,8%) by využilo týdenní stacionář, 7 (11,5%) označilo, že by využilo služeb centra denních služeb a 5 respondentů uvedlo denní stacionář (tabulka 20, graf 29).

Tabulka 20: Možnost ANO - umístění do zařízení poskytujících pobytové služby:

ANO	Absolutní četnost	Realitní četnost (%)
odlehčovací služby	30	49,2%
centrum denních služeb	7	11,5%
denní stacionář	5	8,2%
týdenní stacionář	9	14,8%
jiné	10	16,4%
Celkem odpovědí	61	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 29: Možnost ANO - umístění do zařízení poskytujících pobytové služby:

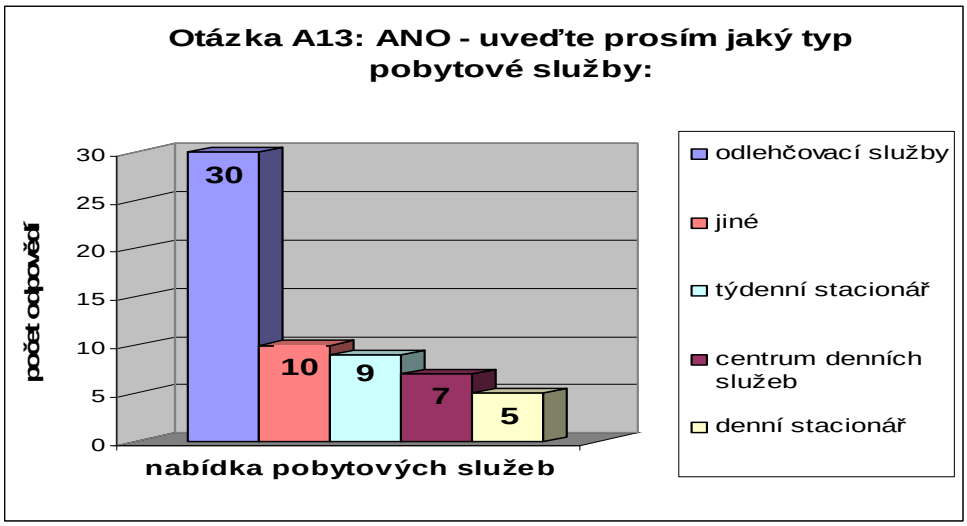

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázkou A14 bylo zjišťováno, zda-li respondenti využívají v rámci péče o osobu se sníženou soběstačností využívají v rámci péče některou z nabízených sociálních služeb. Odpovědělo všech 107 dotazovaných respondentů a z tohoto počtu uvedlo 55 (51,4%) respondentů NE, tj. že nevyužívá při péči žádnou s nabízených sociálních služeb a 52 (48,6%) respondentů ANO (tabulka 21 a graf 30).

Tabulka 21: Využíváte v rámci péče o osobu se sníženou soběstačností některou z uvedených sociálních služeb?

Otázka A14	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	52	48,6%
NE	55	51,4%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 30: Využíváte v rámci péče o osobu se sníženou soběstačností některou z uvedených sociálních služeb?

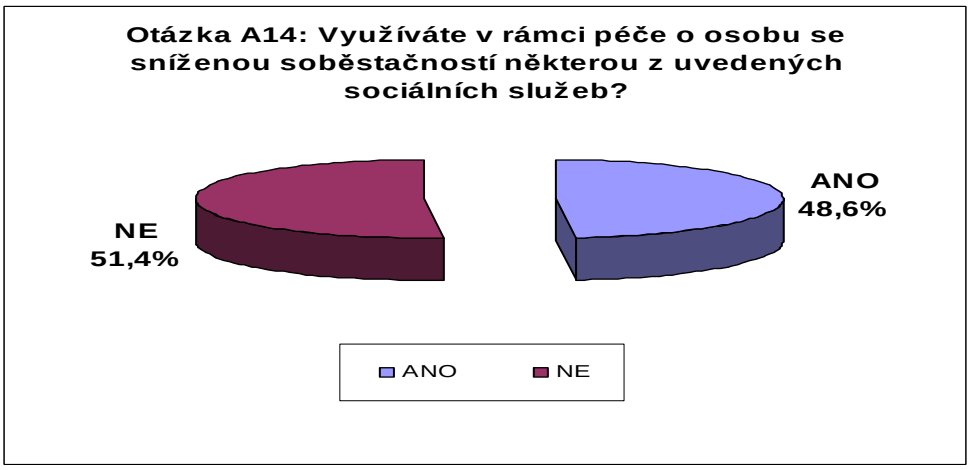

Zdroj: Vlastní výzkum

- Součástí **otázky A14** s odpovědí ANO, měli respondenti opět možnost označit jednu či více z nabízených možností. Typ poskytované služby označilo všech 51 respondentů v celkovém počtu 69 odpovědí. Z celkového počtu odpovědí byla nejčastěji zastoupena pečovatelská služba v počtu 37 (53,6%), dále osobní asistence v počtu 11 (15,9%), jako třetí nejčastější byla označena služba – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v počtu 10 (14,5%). U 5 (7,2%) respondentů byla uvedena odpověď jiné s písemným vyjádřením: „osobní asistence ve škole, odvoz autem k lékaři či domácí péče“). Odlehčovací služby a služby ranné péče označili shodně 2 (2,9%) respondenti, 1 (1,4%) respondent označil služby centra denních služeb a také 1 (1,4%) respondent označil, že využívá služeb týdenního stacionáře. Možnost průvodcovské a předčitatelské služby a centra denních služeb neoznačil žádný z respondentů (tabulka 22 a graf 31).

Tabulka 22: Možnost ANO – využívané sociální služby:

ANO - Využívané sociální služby	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
osobní asistence	11	15,9%
pečovatelská služba	37	53,6%
průvodcovské a předčitatelské služby	0	0,0%
odlehčovací služby	2	2,9%
služby centra denních služeb	1	1,4%
služby denního stacionáře	0	0,0%
služby týdenního stacionáře	1	1,4%
služby ranné péče	2	2,9%
soc. aktiviz. služby pro rodiny s dětmi	10	14,5%
jiné	5	7,2%
Celkem odpovědí	69	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 31: Možnost ANO – využívané sociální služby:

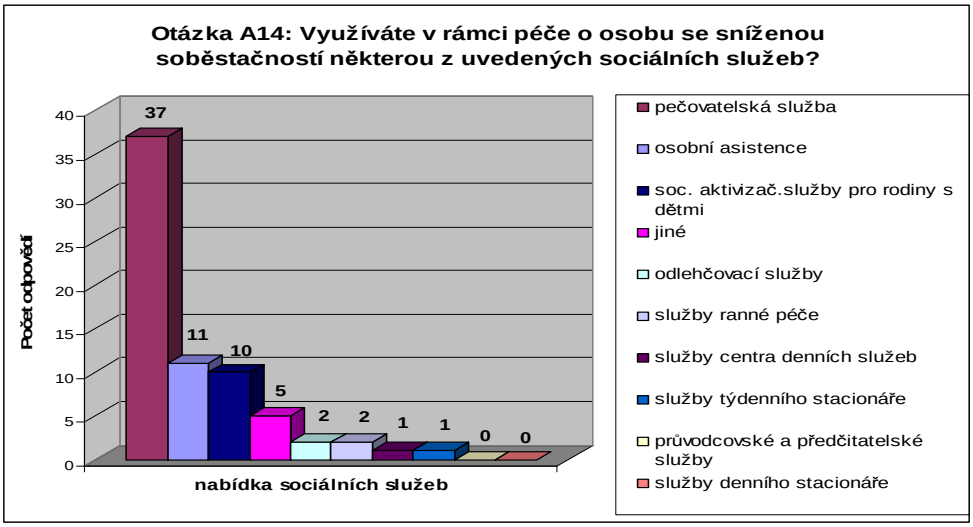

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A15** byla určena pro respondenty, kteří v předchozí otázce A14 uvedli ANO tzn., že uvedli využívání jedné či více z nabízených sociálních služeb. Odpovědí na danou otázku bylo zjišťováno, zda-li jsou respondenti spokojeni se způsobem poskytování těchto služeb. Z celkového počtu 52 respondentů odpovědělo 30 (57,7%) respondentů „ANO“ tzn., že jsou spokojeni se způsobem poskytování sociálních služeb, 20 (38,5%) respondentů označilo „částečně“ a 2 (3,8%) respondenti uvedli odpověď „NE“ (tabulka 23 a graf 32)

Tabulka 23: V případě, že využíváte některé ze sociálních služeb pomáhající v péči o osobu se sníženou soběstačností, jste spokojeni se způsobem jejich poskytování:

Otázka A15	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	30	57,7%
částečně	20	38,5%
NE	2	3,8%
CELKEM	52	100,0%

Graf 32: V případě, že využíváte některé ze sociálních služeb pomáhající v péči o osobu se sníženou soběstačností, jste spokojeni se způsobem jejich poskytování:

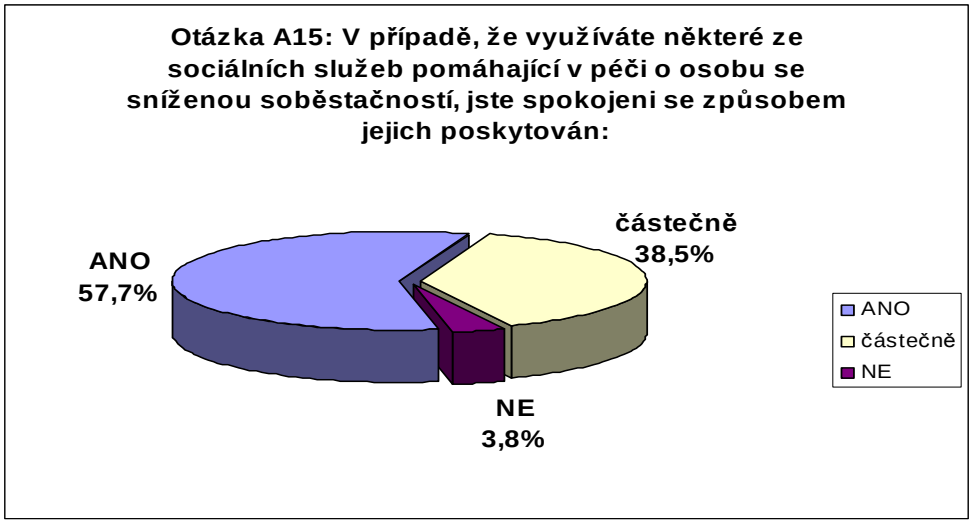

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A16** zjišťovala jaké činnosti poskytované organizacemi či jinými fyzickými osobami by pomohly respondentům při zvládání péče o osobu se sníženou soběstačností v přirozeném prostředí. Respondenti měli možnost označit více nežli jednu odpověď, proto celkový součet odpovědí 266 je vyšší nežli počet odpovídajících respondentů. Z celkového počtu odpovědí uvedlo jako nejčastější činnost „sociální poradenství …“ 79

(29,7%) respondentů, další činností byla označena „pomoc při vyřizování osobních záležitostí …“ v počtu 51 (19,2%) respondentů, 43 (16,2%) respondentů označilo „pomoc při zvládání osobní hygieny …“, 38 (14,3%) respondentů uvedlo „pomoc při zajišťování stravy …“, 31 (11,7%) respondentů by využilo“ pomoc při kontaktu …“, 22 (8,3%) respondentů uvedlo „pomoc při zajišťování chodu domácnosti…“, a 2 (0,8%) respondenti uvedli odpověď „jiné“ s písemným vyjádřením „rehabilitace a žádné“ (tabulka 24, graf 33 a graf 34).

Tabulka 24: Jaké činnosti poskytované organizacemi či jinými fyzickými osobami by Vám nejvíce pomohly při zvládání péče o osobu se sníženou soběstačností ?

Otázka A16	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
pomoc při poskytování stravy…	38	14,3%
pomoc při zvládání osobní hygieny…	43	16,2%
pomoc při zajištění chodu domácnosti…	22	8,3%
pomoc při kontaktu…	31	11,7%
pomoc při vyřizování osobních záležitostí…	51	19,2%
sociální poradenství	79	29,7%
jiné	2	0,8%
Celkem odpovědí	266	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 33: Jaké činnosti poskytované organizacemi či jinými fyzickými osobami by Vám nejvíce pomohly při zvládání péče o osobu se sníženou soběstačností ?

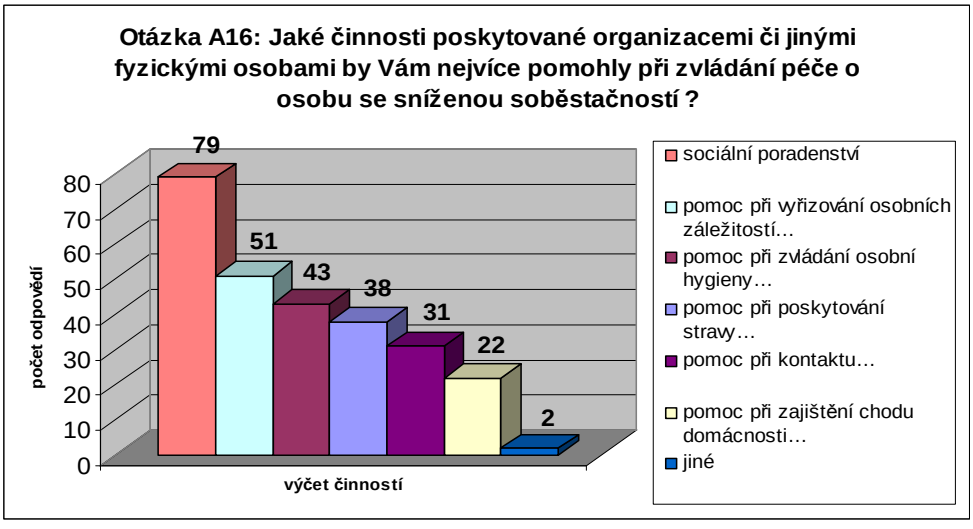

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 34: Jaké činnosti poskytované organizacemi či jinými fyzickými osobami by Vám nejvíce pomohly při zvládání péče o osobu se sníženou soběstačností ?

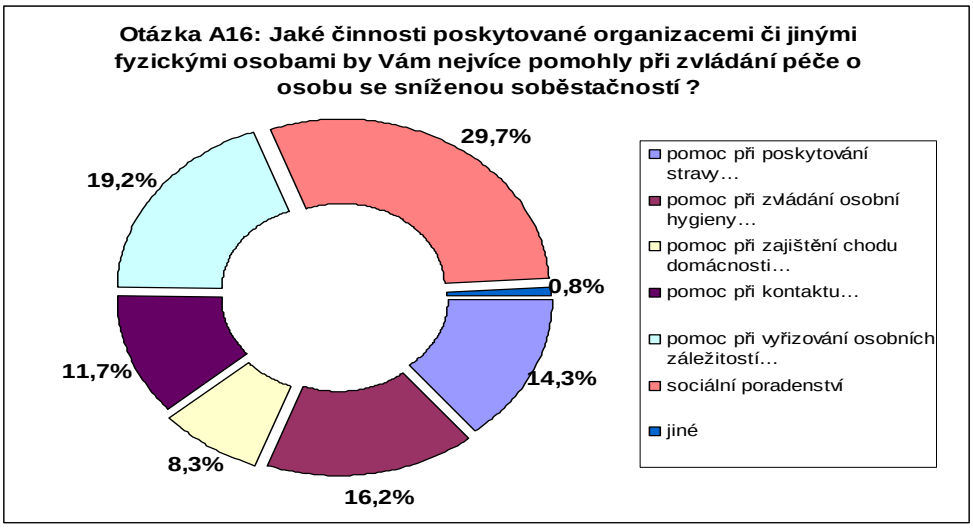

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázkou A17** byli respondenti dotazováni, kde získávají informace o tom, jaké jsou možnosti jejich podpory v péči o osobu se sníženou soběstačností. Respondenti měli opět možnost označit více nežli jednu odpověď, proto celkový součet odpovědí je 216. Z celkového počtu odpovědí uvedlo nejčastěji 79 (36,4%) respondentů, že informace o možnosti podpory získávají na úřadě, 58 (26,7%) respondentů prostřednictvím mediálních prostředků, 27 (12,4%) respondentů se informuje u lékaře, 24 (11,1%) respondentů získává informace od lidí se stejnými problémy, 18 (8,3%) respondentů od přátel, známých či sousedů, 10 (4,6%) se informuje od registrovaných poskytovatelů sociálních služeb jako např. pečovatelská služba, a 1 (0,5%) respondent uvedl odpověď „jiné“ s písemný vyjádřením „vlastní vzdělávání“ (tabulka 25, graf 35 a graf 36).

Tabulka 25: Kde získáváte informace o tom, jaké jsou Vaše možnosti podpory, práva a povinnosti při péči o osobu se sníženou soběstačností?

Otázka A17	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
lékař	27	12,4%
úřad	79	36,4%
přátelé, známi, sousedé	18	8,3%
lidé se stejnými problémy	24	11,1%
mediální prostředky	58	26,7%
registrovaní poskytovatelé soc. služeb	10	4,6%
jiné	1	0,5%
Celkem odpovědí	217	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 35: Kde získáváte informace o tom, jaké jsou Vaše možnosti podpory, práva a povinnosti při péči o osobu se sníženou soběstačností?

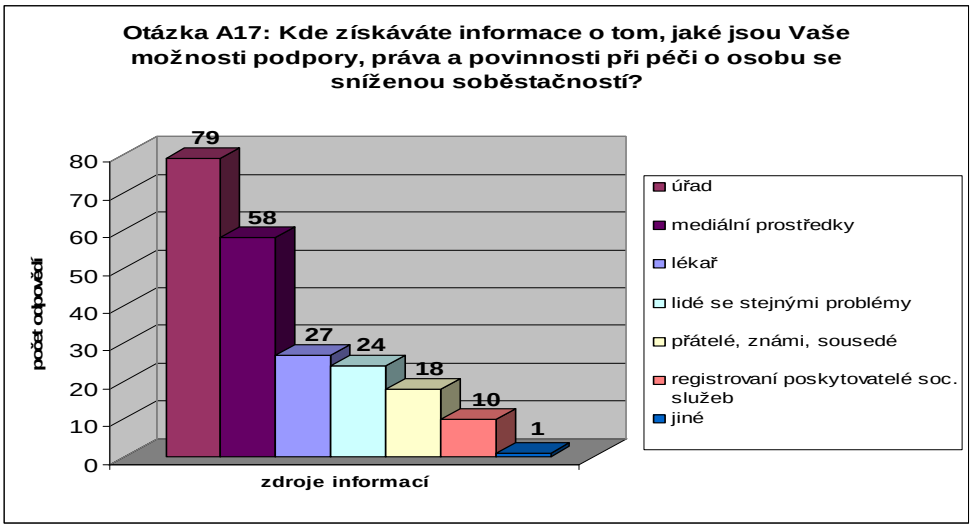

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 36: *Kde získáváte informace o tom, jaké jsou Vaše možnosti podpory, práva a povinnosti při péči o osobu se sníženou soběstačností ?*

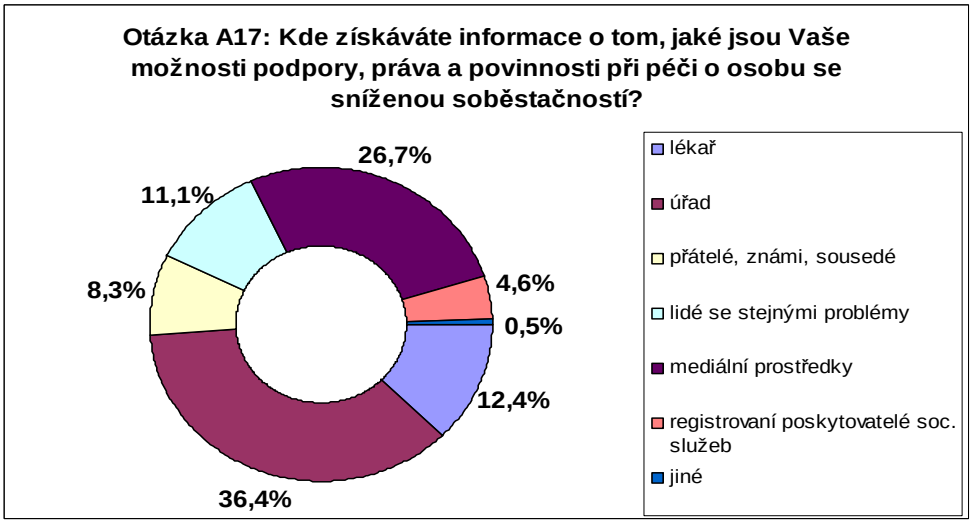

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A18** zjišťovala, zda-li respondenti zaregistrovali přijetí zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který upravuje mimo jiné i možnosti poskytovaných sociálních služeb a příspěvku na péči. Z celkového počtu 107 odpovídajících respondentů byla nejčastěji zastoupena odpověď „ANO, ale pouze okrajově“ v počtu 50 respondentů (46,7%), odpověď˘ “ANO“ označilo 43 respondentů (40,2%) a odpověď „NE“ 14 respondentů (13,1%) (tabulka 26 a graf 37).

Tabulka 26: Zaregistroval/a jste přijetí zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který upravuje mimo jiné i možnosti poskytovaných sociálních služeb a příspěvku na péči?

Otázka A18	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	43	40,2%
ANO, ale pouze okrajově	50	46,7%
NE	14	13,1%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 37: Zaregistroval/a jste přijetí zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který upravuje mimo jiné i možnosti poskytovaných sociálních služeb a příspěvku na péči?

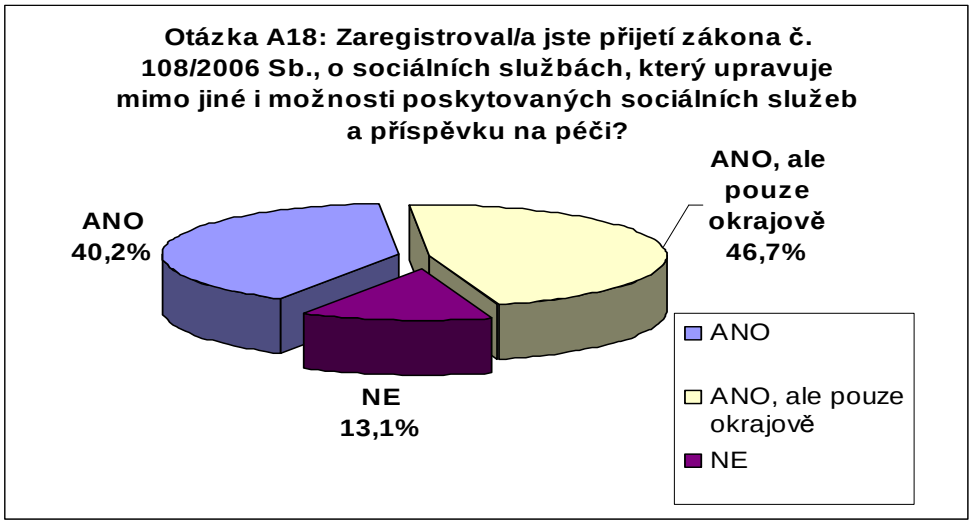

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázkou A19** byli respondenti dotazováni, zda-li jsou seznámeni s právy a povinnostmi, které pro ně jako pro pečující osoby vyplývají s ohledem na zajištění sociálního pojištění (důchodového, nemocenského a politiku zaměstnanosti), zdravotní pojištění či daňového zvýhodnění. Na otázku odpovědělo všech 107 dotazovaných respondentů. Nejčastěji byla zastoupena odpověď „částečně“, kterou označilo 57 (53,3%) respondentů, odpověď „NE“ označilo 35 (32,7%) respondentů a 15 (32,7%) respondentů uvedlo odpověď „ANO“ (tabulka 27 a graf 38).

Tabulka 27: Jste seznámen/a s právy a povinnostmi, které pro Vás jako pečující osobu vyplývají s ohledem na zajištění sociálního pojištění (důchodového, nemocenského a politiku zaměstnanosti), zdravotní pojištění či daňového zvýhodnění?

Otázka A19	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	15	14,0%
částečně	57	53,3%
NE	35	32,7%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 38: Jste seznámen/a s právy a povinnostmi, které pro Vás jako pečující osobu vyplývají s ohledem na zajištění sociálního pojištění (důchodového, nemocenského a politiku zaměstnanosti), zdravotní pojištění či daňového zvýhodnění?

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A20** zjišťovala zda-li jsou respondenti seznámeni s možnostmi poskytování dávek a příspěvků pro osoby se zdravotním postižením, které mohou být velkou pomocí při péči, kterou poskytují. Nejčastěji byla zastoupena odpověď „částečně“ , kterou uvedlo 55 respondentů, odpověď „ANO“ uvedlo 34 respondentů a odpověď „NE“ označilo 18 respondentů z celkových 107 odpovídajících respondentů (tabulka 28, graf 39).

Tabulka 28: Jste seznámen/a s možností poskytovaní dávek a příspěvků pro osoby se zdravotním postižením, které mohou být velkou pomocí v péči, kterou poskytujete?

Otázka A20	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	34	31,8%
částečně	55	51,4%
NE	18	16,8%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 39: Jste seznámen/a s možností poskytovaní dávek a příspěvků pro osoby se zdravotním postižením, které mohou být velkou pomocí v péči, kterou poskytujete?

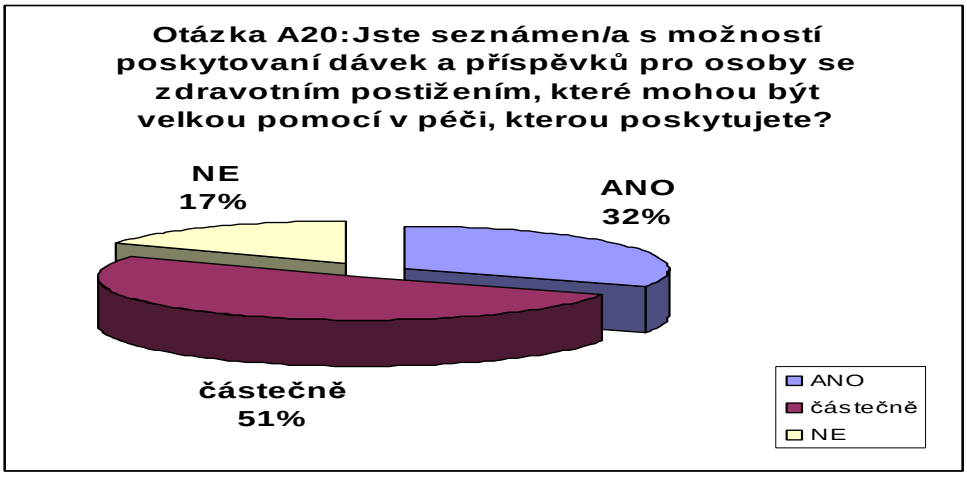

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A21** zjišťovala zda-li jsou respondenti seznámeni z právy a povinnostmi, které pro ně vyplývají v oblasti příspěvku na péči. Z celkového počtu 107 respondentů uvedlo 66(61,7%) respondentů ANO , 36 (33,6%) „částečně“ a 5 (4,7%) uvedlo NE, tj.že nejsou seznámení s právy a povinnostmi, které pro ně vyplývají v oblasti příspěvku na péči (tabulka 29, graf 40).

Tabulka 29: Jste seznámen/a s právy a povinnostmi, které pro Vás vyplývají v oblasti příspěvku na péči?

Otázka A21	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	66	61,7%
částečně	36	33,6%
NE	5	4,7%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 40: Jste seznámen/a s právy a povinnostmi, které pro Vás vyplývají v oblasti příspěvku na péči?

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázkou A22** byli respondenti dotazováni, zda-li by přivítali pomoc či radu odborníka z oboru psychologie v případě překonání vypjatých stresových situací vyvolaných permanentním poskytováním péče o osoby se sníženou soběstačností. Na danou otázku odpovědělo všech 107 dotazovaných. Z celkového počtu respondentů uvedlo nejčastěji odpověď „ANO“ 52 (48,6%) dotazovaných, odpověď „možná“ označilo 44(41,1%) respondentů a 11 (10,3%) respondentů uvedlo „NE“ , tj. že by nemělo zájem o využití nabízených služeb (tabulka 30, graf 41).

Tabulka 30: Přivítali byste pomoc či radu odborníka z oboru psychologie v případě překonávání vypjatých stresových situací vyvolaných permanentním poskytováním péče?

Otázka A22	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	52	48,6%
možná	44	41,1%
NE	11	10,3%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 41: Přivítali byste pomoc či radu odborníka z oboru psychologie v případě překonávání vypjatých stresových situací vyvolaných permanentním poskytováním péče?

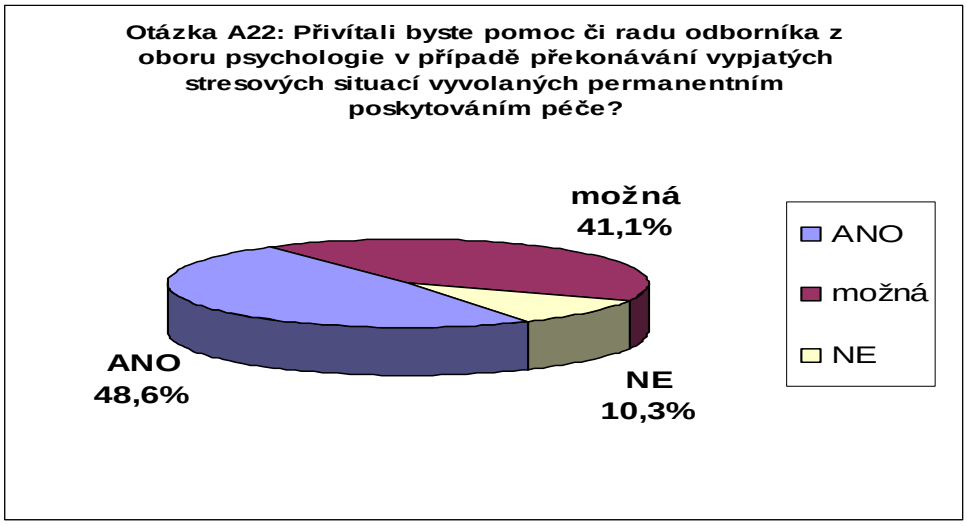

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A23** zjišťovala zájem respondentů o možnosti dalšího vzdělávání ve vztahu k poskytování péče např. formou kurzů či seminářů. Z celkového počtu 107 respondentů označilo odpověď „ANO“ tj., že by mělo zájem o další vzdělávání 80 (74,8%) respondentů a odpověď „NE“ 27 (25,2%) respondentů (tabulka 31, graf 42).

Tabulka 31: Měli byste zájem o další vzdělávání ve vztahu k poskytování péče např. formou kurzů či seminářů?

Otázka A23	Absolutní četnost	Relativní četnost%
ANO	80	74,8%
NE	27	25,2%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 42: Měli byste zájem o další vzdělávání ve vztahu k poskytování péče např. formou kurzů či seminářů?

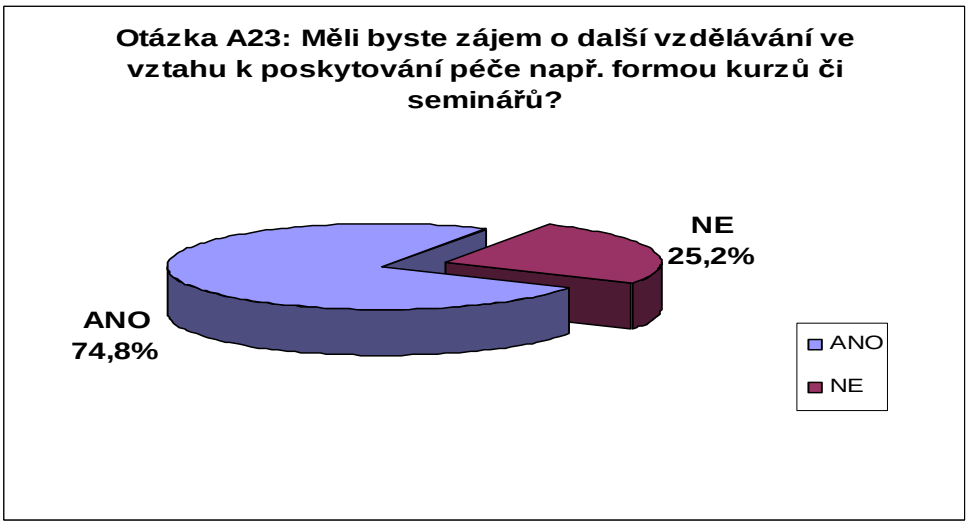

Zdroj: Vlastní výzkum

V případě uvedené odpovědi „ANO“ na **otázku A23**, měli respondenti možnost označit z nabízené škály zaměření dalšího vzdělávání jednu či více odpovědí. Z celkového počtu 232 označených odpovědí, respondenti nejčastěji označili zaměření na „psychologii pečujících osob“ v počtu 52 (22,4%), „dostupnost zdravotnických pomůcek“ v počtu 48 (20,7%), „současnou legislativu“ v počtu 39 (16,9%), „sociální služby“ v počtu 31 (13,4%), „rehabilitační cvičení“ v počtu 27 (11,6%), „zdravotnictví ošetřovatelství“ v počtu 19 (8,2%), „komunikace s mentálně postiženým“ v počtu 11 (4,7%) , „ finanční gramotnost“ v počtu 5 (2,2%) a možnost „jiné“ neuvedl žádný z respondentů (tabulka 32, graf 43).

Tabulka 32: ANO – uveďte jaké zaměření dalšího vzdělávání:

ANO - zaměření dalšího vzdělávání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
psychologie pečujících osob	52	22,4%
komunikace s mentálně postiženým	11	4,7%
rehabilitační cvičení	27	11,6%
finanční gramotnost	5	2,2%
současná legislativa	39	16,8%
zdravotnictví, ošetřovatelství	19	8,2%
sociální služby	31	13,4%
dostupnost zdravotnických pomůcek	48	20,7%
jiné	0	0,0%
Celkem odpovědí	232	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 43: *ANO – uveďte jaké zaměření dalšího vzdělávání:*

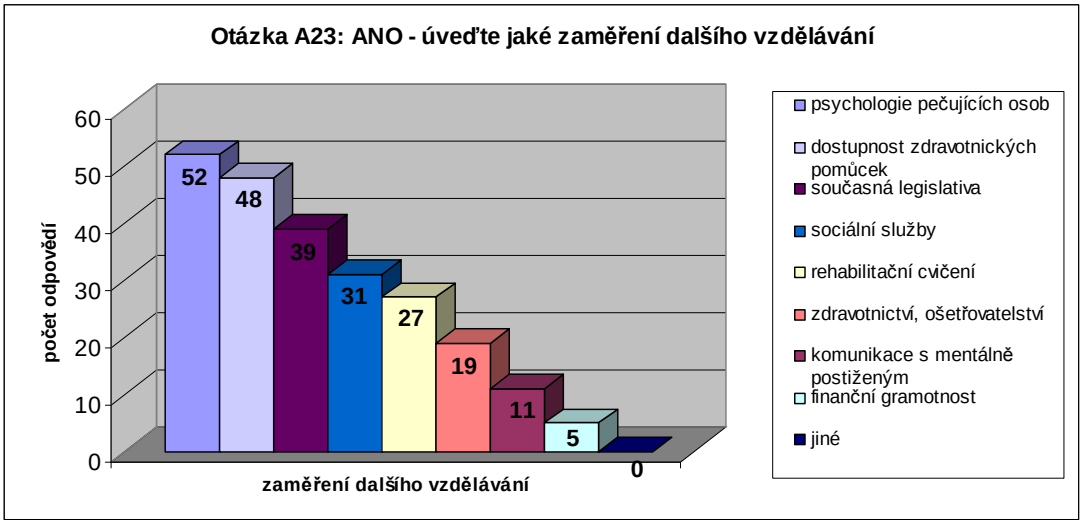

Zdroj : Vlastní výzkum

- **Otázka A24** zjišťovala, jak respondenti ze svého pohledu hodnotí dostupnost a přehlednost poskytovaných informací o formách podpory, právech a povinnostech při poskytování péče o osobu se sníženou soběstačností v přirozeném prostředí. Respondenti na danou otázku označili jednu a více možností, proto je celkový počet odpovědí 113 vyšší nežli počet 107 odpovídajících respondentů. Z celkového počtu odpovědí, respondenti nejčastěji uvedli možnost „ jsou nepřehledné“ v počtu 37 (32,7%), dále 32 (28,3%) respondentů uvedlo, že poskytovaných informací „je málo“, 31 (27,4%)

respondentů neumí tento stav posoudit, 9 (8,0%) respondentů uvedlo, že informace „nejsou aktuální“ a 4 (3,5%) respondenti jsou spokojení s dostupností a přehledností poskytovaných informací (tabulka 33, graf 44 a graf 45).

Tabulka 33: Jak hodnotíte dostupnost a přehlednost poskytovaných informací o formách podpory, právech a povinnostech ve vztahu k pečujícím osobám

Otázka A24	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
je jich málo	32	28,3%
jsou nepřehledné	37	32,7%
nejsou aktuální	9	8,0%
jsem spokojený/spokojená	4	3,5%
neumím to posoudit	31	27,4%
CELKEM	113	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 44: Jak hodnotíte dostupnost a přehlednost poskytovaných informací o formách podpory, právech a povinnostech ve vztahu k pečujícím osobám.

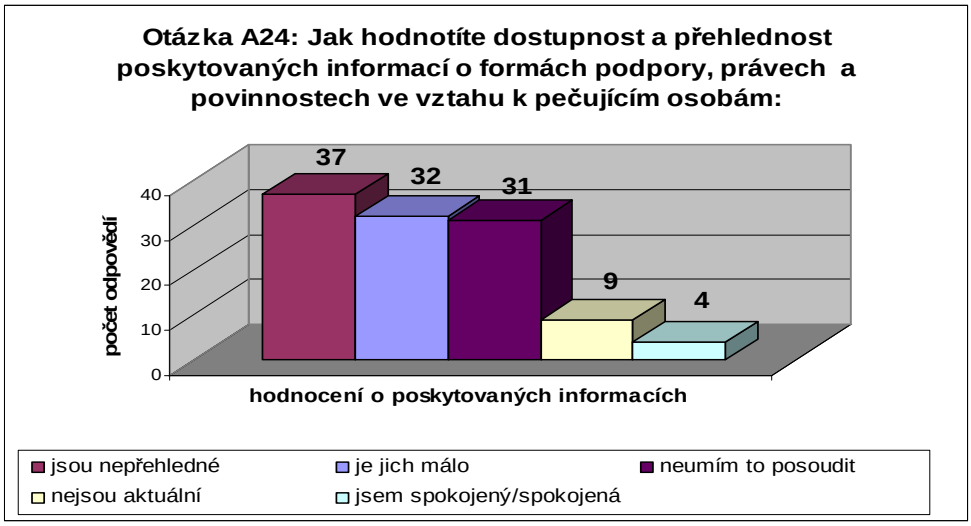

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 45: Jak hodnotíte dostupnost a přehlednost poskytovaných informací o formách podpory, právech a povinnostech ve vztahu k pečujícím osobám

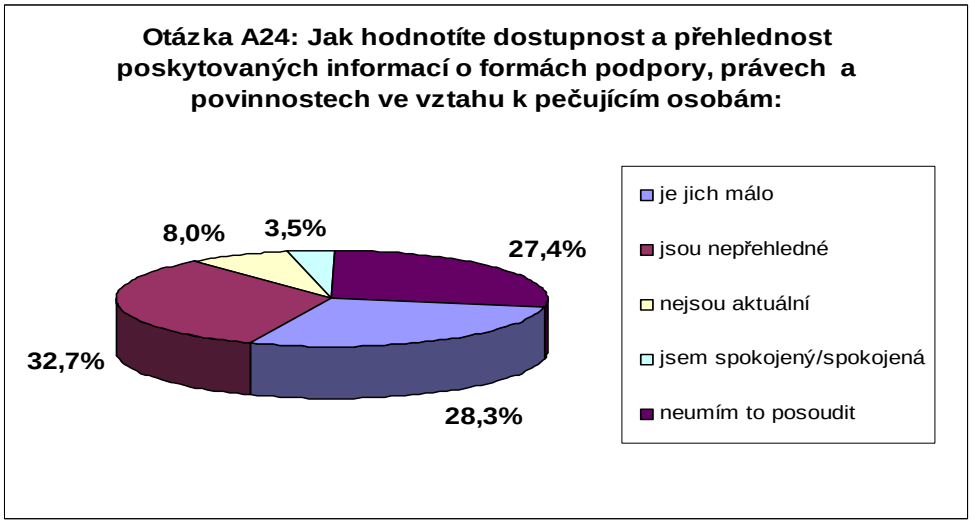

Zdroj : Vlastní výzkum

- **Otázkou A25** byli respondenti dotazováni, zda-li by měli zájem o vytvoření uceleného přehledu sociálního zabezpečení a sociální podpory pečujících osob dle aktuálních právních předpisů. Na danou otázku odpovědělo všech 107 respondentů „ANO“ (tabulka 34, graf 46).

Tabulka 34: Měl/a byste zájem o vytvoření uceleného přehledu sociálního zabezpečení a sociální podpory pečujících osob poskytovaných dle aktuálních právních předpisů?

Otázka A25	Absolutní četnost	Realitní četnost (%)
ANO	107	100,0%
NE	0	0,0%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 46: : Měl/a byste zájem o vytvoření uceleného přehledu sociálního zabezpečení a sociální podpory pečujících osob poskytovaných dle aktuálních právních předpisů?

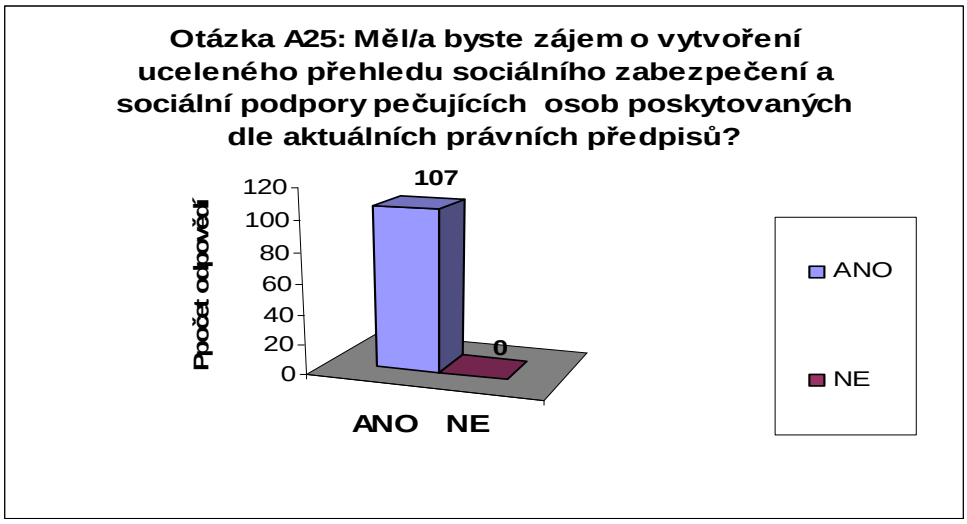

Zdroj: Vlastní výzkum

- **Otázka A26** nepřímo navazovala na předchozí otázku A25. Respondenti byli dotazování, jaké formě uceleného přehledu tzv. „průvodce pečující osoby“, by dali přednost či jakou formu preferují. Respondenti uváděli více nežli jednu odpověď, proto byl celkový součet odpovědí vyšší nežli byl celkový počet odpovídajících. Z celkového počtu odpovědí vyplývá, že 54 (33,8%) respondentů, by chtělo být informováno prostřednictvím pracovníků na městském úřadě, 45 (28,1%) respondentů dává přednost informačním letákům v tištěné podobě, 40 (25,0%) respondentů preferuje formu poskytování informací prostřednictvím internetu, 19 (11,9%) respondentů, by mělo zájem o vytvoření speciálního poradenského centra a 2 (1,3%) respondenti označili možnost „jiné“ s písemným vyjádřením: “1 až 2 brát ročně informační schůzka na městském úřadě a kombinace všech možností“ (tabulka 35, graf 47 a graf 48).

Tabulka 35: Jaké formě uceleného přehledu tzv. „Průvodce pečující osoby“, byste dal/a přednost či jakou formu preferujete?

Otázka A26	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
informační letáky v tištěné podobě	45	28,1%
internet	40	25,0%
speciální poradenské centrum	19	11,9%
prostřednictvím pracovníků městského úřadu	54	33,8%
jiné	2	1,3%
CELKEM	160	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum:

Graf 47: Jaké formě uceleného přehledu tzv. „Průvodce pečující osoby“, byste dal/a přednost či jakou formu preferujete?

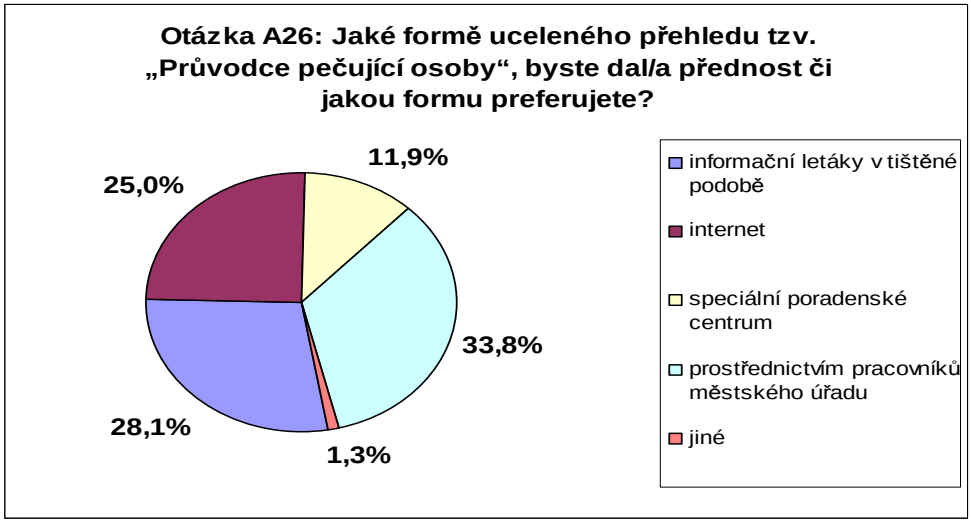

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 48: Jaké formě uceleného přehledu tzv. „Průvodce pečující osoby“, byste dal/a přednost či jakou formu preferujete?

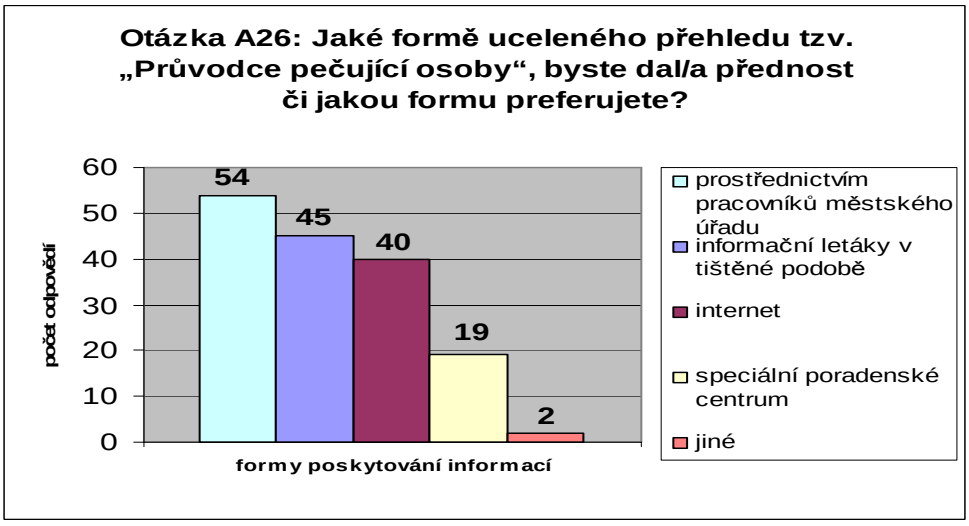

Zdroj: Vlastní výzkum

- Součástí dotazníku byl i „**Dodatek“,** ve kterém byli respondenti vyzváni, zda-li mají zájem zapojit se do pracovní skupiny, která se bude zabývat problematikou pečujících osob a současně se podílet se na podávání návrhů a podnětů vedoucích ke zkvalitnění sociálních služeb a pomoci pečujícím osobám ve správním obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí. Z celkového počtu 107 respondentů uvedlo 11 (10,3%) respondentů má zájem o zapojení se do I. Pracovní skupiny – pečující o dospělou osobu a stejný počet 11 (10,3%) respondentů má zájem o zapojení do II.pracovní skupiny – pečující o dítě a mladistvého, 1 (0,9%) respondent projevil zájem zapojit se do obou pracovních skupin. Zbývajících 84 (78,5%) respondentů se k dané věci nevyjádřili (tabulka 36 a graf 49).

Tabulka 36: Zájem o zapojení se do pracovní skupiny.

	Počet odpovědí	**%**
I.pracovní skupina - pečující o dospělou osobu	13	12,1%
II.pracovní skupina - pečující o dítě či mladistvého	10	9,3%
I.a II. pracovní skupina	1	0,9%
nemá zájem být v pracovní skupině	83	77,6%
CELKEM	107	100,0%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 49: Tabulka 36: Zájem o zapojení se do pracovní skupiny.

Zdroj: Vlastní výzkum

3. Závěr

Město Kostelec nad Orlicí v rámci projektu „Rozvoje dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II“, provedlo průzkum potřeb a informovanosti osob pečujících o osoby se sníženou soběstačností v jejich přirozeném prostředí. Realizace průzkumu proběhla na území správního obvodu Obce s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí. Součástí dotazníkového šetření bylo i oslovení pečujících osob o zapojení do pracovních skupin, které se budou zabývat problematikou pečujících osob a současně se podílet na podávání návrhů a podnětů, které by vedly ke zkvalitňování sociálních služeb a pomoci této cílové skupině. Uvedený průzkum se úzce prolíná i s aktivitami Města Kostelce nad Orlicí v oblasti komunitního plánování a sociálních služeb, které jsou v tomto realizačním období významně zaměřeny právě na podporu pečujících osob.

Cílovou skupinou daného průzkumu byly tedy zvoleny **osoby pečující** o osoby se sníženou soběstačností v jejich přirozeném prostředí. K získání vzorku pečujících osob v daném území, byla použita data z evidence odboru sociálních věcí Městského úřadu Kostelec nad Orlicí, vedená v OK systému tj. evidence shromažďující osoby pobírající příspěvek na péči a jejich pečující osoby. Obsahovou analýzou dat byla vytvořena struktura osob pobírajících příspěvek na péči na daném území stav ke dni 01.07.2011 (tabulka 1), která byla dále rozdělena na 721 (80,0%) osob, kterým je poskytována pomoc pečujících osob v jejich přirozeném prostředí tj. v domácnosti a 180 (20,0%) osob, kterým je péče poskytována prostřednictvím pobytových služeb v zařízeních sociální péče např. domovy důchodců či ústavy sociální péče či pouze terénních služeb prostřednictvím registrovaných poskytovatelů sociálních služeb např. pečovatelské služby (graf 1 a graf 2). Z takto získaného souboru bylo možné vybrat a oslovit 120 respondentů (pečujících osob) s prosbou vyplnění dotazníku, návratnost dotazníků byla z 89,2% úspěšná tzn., že dotazník vyplnilo a odevzdalo 107 respondentů.

Vyhodnocením dotazníku z části B (otázky B1 až B5), byly získány základní údaje vlastní osobě respondentů z hlediska pohlaví, věku, vzdělání, rodinného stavu či zaměstnanosti. Výzkumný soubor respondentů byl složen ze 73,8% ženami a z 26,2% muži. Nejpočetnější skupiny v oblasti věkového rozložení tvořili z 35,5% respondenti ve věku od 45-59 let v a téměř shodně z 32,7 % respondenti ve věku 30-44 let. Důležitým údajem byla také skutečnost, že 79,4% respondentů žije v manželství. Co se týče nejvyššího vzdělání, nečastěji zastoupeni byli ve 43,9% respondenti se získaným odborným vzděláním zakončeným výučním listem a druhou nejpočetnější skupinou bylo 40,2% respondentů s dosaženým středním vzděláním s maturitou. Z celkového počtu se věnuje 53,3% respondentů výhradně

poskytování celodenní péče o osoby se sníženou soběstačností a 46,7% respondentů zajišťuje péči a současně je zaměstnáno.

Vyhodnocením otázek uvedených v části A (A1 až A26), byly zpracovány údaje o potřebách respondentů a podmínkách ve kterých je péče poskytována. Skutečnost, že cílová skupina pečujících osob je poněkud opomíjena, bylo potvrzeno například zjištěním, že 94,4% respondentů z celkového počtu, nebylo nikdy osloveno k vyplnění dotazníku zaměřeného na potřeby a informovanost pečujících osob.

Z průzkumu vyplynulo, že péče je poskytována převážně v rámci rodiny, tzn. že je prováděna převážně příslušníky rodiny a to z 33,6% ze strany rodičů, v 30,8% péči zajišťuje dítě osoby se sníženou soběstačností a v 28% je péče realizována mezi manželi. Intenzita a rozsah péče je v rámci současné legislativy určován přiznaným stupněm závislosti přiznávaným nesoběstačným osobám. V rámci průzkumu respondenti uvedli, že pečují ve 33,6% o osoby v II. stupni, ve 26,2% o osoby ve IV. stupni, 20,6% pečuje o osoby ve II. stupni a 19,6% v I. stupni závislosti. Zdravotní postižení převažující u těchto osob je téměř z poloviny pohybového charakteru. Z hlediska územního rozdělení nejvíce respondentů a osob o které pečují v Kostelci nad Orlicí a okolních obcích. Z 81,3% se jedná o soužití ve společné domácnosti. Permanentní péče poskytovaná v přirozeném prostředí rodiny má mnoho výhod, ale i častá úskalí úzce související i délkou jejího poskytování. Poskytování dlouhodobé péče označilo téměř 70% respondentů, tzn. že pečují v délce od 6 do 15 let a déle. V prvních měsících poskytování péče přináší rodinným pečovatelům uspokojení z naplňování potřeb nesoběstačným osobám, ale péče dlouhodobější již klade na pečující zvýšenou zátěž (jak bylo zjištěno průzkumem) hlavně po stránce fyzické, společenské a také stránce citové. Snaha zabezpečit kvalitní život nesoběstačné osobě, vede často pečující osoby k opomíjení svých vlastních potřeb, zájmů a nutnosti odpočinku, což může často vést k psychickým problémům. Tato skutečnost byla potvrzena i zjištěním, že 89,7% respondentů uvedlo, že by využilo pomoci či rady odborníka z oboru psychologie v případě řešení vypjatých stresových situací spojených s poskytováním péče. Dalším možným řešením pomoci pečujícím osobám v jejich nelehké práci, je využití integrované péče, která zahrnuje péči sociální i zdravotní, prováděnou přímo v domácím prostředí za pomoci registrovaných poskytovatelů sociálních služeb. Velkou pomocí je případné umístění nesoběstačné osoby na určitou dobu do zařízení posykující pobytové služby, jako jsou např. odlehčovací služby, denní a týdenní stacionáře a další. Více nežli polovina respondentů však uvedla, že by nevyužila možnosti umístění osoby o kterou pečují do zařízení poskytujících pobytové služby ani nevyužívá žádnou z nabízených sociálních služeb poskytovaných v domácím prostředí. Důvodem může být nedostatečná

informovanost o poskytovaných sociálních službách, nedůvěra či špatná zkušenost. Toto tvrzení bylo v rámci průzkumu částečně potvrzeno i zpracováním otázky: „Jaké činnosti poskytované organizacemi či jinými fyzickými osobami by Vám pomohly při zvládání péče o osobu se sníženou soběstačností?“. Z celkového počtu všech odpovědí respondenti uvedli v 29,7% pomoc v oblasti sociálního poradenství a následně v 19,2% pomoc při vyřizování osobních záležitostí na úřadech, u lékařů apod. Méně již byla zastoupena pomoc přímá pomoc v domácnosti nesoběstačné osoby, jako např. pomoc při zvládání osobní hygieny, příprava stravy a jiné. Z uvedeného tedy vyplývá, že právě pomoc při poskytování informací a vyřizování osobních záležitostí na úřadech či jiných institucích, je ze strany respondentů – pečujících osob jednou z prioritních věcí.

Informace o možnostech sociální podpory, práv a povinností souvisejících s poskytováním péče o osobu se sníženou získávají respondenti většinou od pracovníků příslušného úřadu či z mediálních prostředků. Znalost dané problematiky, není u respondentů dle průzkumu zcela dostatečná. I přestože zákon č. 108/2006 sb., o sociálních službách vstoupil v platnost od 01.01.2007, pouze 46,7% respondentů zaregistrovalo jeho existenci. Také s právy a povinnostmi vyplývajícími pro pečující osoby v oblasti sociálního a zdravotního pojištění či daňových výhod, není seznámeno vůbec nebo pouze částečně 86% z dotazovaných respondentů. Lépe informováni byli respondenti o možnostech poskytování dávek a příspěvků pro zdravotně postižené občany či s právy a povinnosti pečujících osob v rámci příspěvku na péči. Také dostupnost a přehlednost poskytovaných informací ohodnotili respondenti v průzkumu nejčastěji jako nepřehledné a že jich je málo. Důležitým zjištěním byla však skutečnost, že téměř 75% respondentů by mělo zájem o další vzdělávání v oblasti poskytování péče např. formou kurzů či seminářů. Z nabízených možností bylo nejčastěji zastoupeno zaměření na psychologii pečujících osob, dostupnost zdravotnických pomůcek, současná legislativa a sociální služby. Možná proto odpovědělo 100% respondentů, že by mělo zájem o vytvoření uceleného přehledu sociálního zabezpečení a podpory tzv.“Průvodce pečující osoby“. Jako nejvhodnější formu poskytování daných informací uvedlo 33,8% respondentů - prostřednictvím pracovníků městského úřadu, dále 28,1% respondentů preferuje informační letáky v tištěné podobě a 25% respondentů zvolilo možnost internet.

Stanovené cíle průzkumu byly zpracováním dotazníkového šetření splněny a jsou vhodným a podpůrným materiálem pro další aktivity v rámci projektu „ Rozvoje dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II“ a komunitního plánování Města Kostelce nad Orlicí. Ochota pečujících osob do zapojení v pracovních skupinách, kterou

projevili v dodatku dotazníku i přes svoji časově náročnou práci o osoby se sníženou soběstačností je toho důkazem a vhodným začátkem smysluplné práce.

4. Příloha: Dotazník